

Monumenta Varia Inedita Variisque Lingvis Conscripta

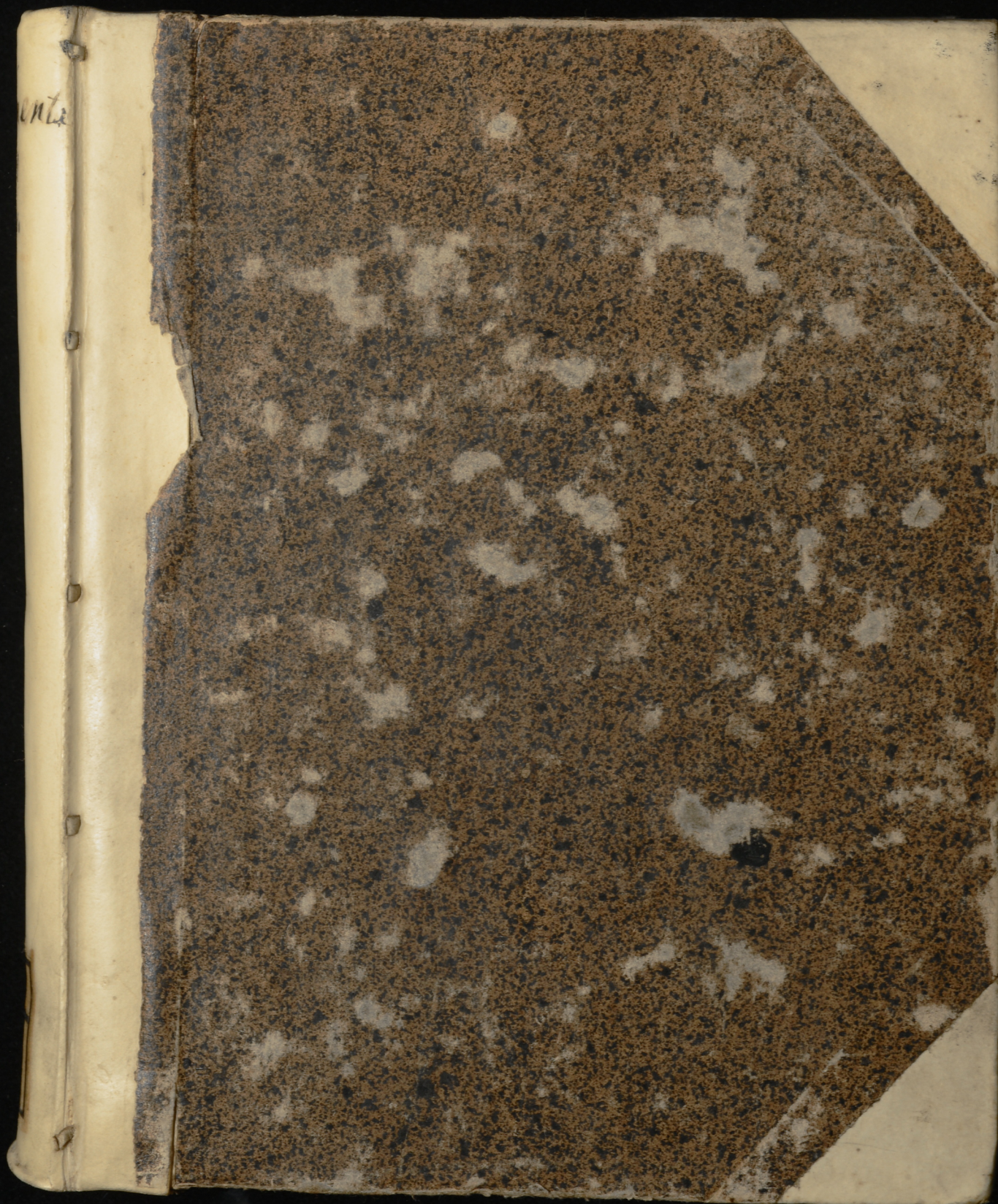
Trimestre Tertium

Jenae: Bielckius, 1714

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn825815894>

Band (Druck) Freier Zugang

Ante

LXXIII. 8.

72. a. 4.

Yinwin Zwei Tuballan.

Rb. 2685.

~~Pa. 1018~~

MONUMENTA

ATICA

ATICA

ATICA

ATICA

ATICA

ATICA

ATICA

MONVMENTA
VARIA INEDITA

VARIISQVE LINGVIS

CONSCRIPTA,

Nunc singulis trimestribus prodeuntia

è Museo

JOACHIMI FRIDERICI FELLERI

Secretarii Vinariensis.

TRIMESTRE TERTIUM.

J E N Æ,

apud JO. FELICEM BIELCKIVM

M DCC XIV.

Series Monumentorum ; quæ Trimestre tertium
complectitur.

- XIII. Cardinalis *Noris* Epistola responforia ad Amicum de purpurâ donatâ sibi congratulantem. 1696.
- XIV. Lettre de Monsieur *Berault*, Professeur Royal en langue Syriaque, à Mr. Ludolff, de sa traduction d'une lettre du Roy d'Étiopie, & du Livre de Henoq. 1702.
- XV. Brevis Disquisitio, utros incolarum Germaniæ citerioris aut Scandicæ ex alteris initio profectos verisimilius sit judicandum, *Authore Godofredo Guilielmo Leibnitio*. 1697.
- XVI. Excerpta ex Magistri Hermanni Korneri, Monachi Domini- cani, Chronico MS. (de quo vid. Trimestri I. p. 39.) ea potissimum loca, quæ ex Chronographo quodam inedito, EGG- HARDO, delibavit, & quæ in Collectione Scriptorum Brun- svicensium Leibnitiana non reperiuntur, exhibentia, cum notis J. F. Felleri.
- XVII. Additamentum ad Excerpta ex Korneri Chronico MS. ad An. 1169. sive *Prosapia Sereniss. ac Potentiss. Regis magna Britannie nunc regnantis, GEORGII LUDOVICI, Ducis Brunsvic. & Luneburg. S. Rom. Imperii Archi- Thesaurarii & Electoris*, à VVILHELMO CONQUÆSTORE derivata (futuris nundinis Lipsiensibus cum probationibus & notis J. F. Felleri ite- rum proditura.)
- XVIII. Extracte aus ungedruckten Brieffen. Von der wahren Theosophia. Von D. Menzeri zu Darmstadt Tode/ Strit- tigkeiten eilicher Theologen, und Holtermanni Schrifften. Von D. Psuels zu Stettin Streit mit D. Rango, und D. Wolffens mit D. Schomern. Dimissions-Rescript, welches am Thur-Sächsischen Hofe dem seel. Herrn D. Spenern An- 1691, ertheilet worden.

XIII.

*Cardinalis Noris Epistola responsoria ad amicum de pur-
purâ donatâ sibi congratulantem. 1696.*

Vir Illustrissime.

Illa erga me benevolentiae deputo, quod Vaticanam mihi purpuram à Pontifice maximo donatam gratularis. Verum si meum potius animum, quam vulgarem hominum opinionem perspectam haberes, consolatoriam plane epistolam destinasses. Nam memet meis libris mortuum conqueror, cum à literario otio in ingentium negotiorum theatrum tractus, in alium me pene orbem translatum video, ut quinam & ubinam in praesentia sim, fere nesciam. Hoc certe scio me tot undique negotiis distractum, nihil à duobus mensibus didicisse, ac tot mihi dies sine linea elapsos fuisse. Equorum ac rhedarum cura agenda est, viginti & octo inservientium familia alenda, palatium multa variaque supellectile adornandum, aliaque negotia me domi occupant. His adde tempus, quod mihi suas lites ecclesiasticas exposituri surripiunt, quos reducto subinde velo cogor audire. Jam vero major dierum pars foris etiam in publicis, uti vocant, congregationibus peragendis consumitur, ita ut qui olim tempori pro arbitrio dominabar, modo tempori inservire compellar. I nunc amicorum carissime, ac meis impactam humeris purpuram adgratulare. Caterum ne tuam aliorumque laetitiam turbare videar, ipse quoque speciem induam iucundiores, tibi quoque etiam gratias referam, quod adeo effusae laetitiae indulgeas. Non possum tamen non tibi partum otium invidere, quo fit ut totus tui juris sis, tibi quoque totus

tus vivas. Interim scito me quidpiam nuper didicisse, nempe parum prodesse veteris rei numariæ studium, cui dudum tanta alacritate incumbēbam; nam cum multam supellectilem pro decore delatæ dignitatis adornandam suscepissem, opifices vetusta numismata irridentes, recentes argenteos aureosque nummos asperè exigebant, ita ut in præsentia Syriaca numismata, quæ tanti faciebam, nullum præsidium attulerint. *Bellorius* tuus amicus senectute confectus antiquarium domi agit, ac subindè quædam cimeliorum distrahit, molestæ jam vitæ pertæsus. Ipse tamen in tanta jactura insignem titulum indeptus sum, quo Augustiniani religiosi meum sepulchrum decorabunt. Tu vero, Vir doctissime eadem, qua me privato, nunc quoque purpurato facultate utaris velim, ubicunque mea tibi opera alicui usui futura videatur. Vale, Romæ quo die Valentinianus Senior purpuram induere metuit, Anno 1696.

Tui nominis

amantissimus cultor

F. Henr. Cardinalis Noris.

XIV.

Lettre de Monsieur Berault, à Mr. Ludolff, de sa traduction d'une Lettre du Roy d' Etiopie, & du Livre de Henog. 1702.

SE ne croy pas que mon nom ny mon visage vous soient eonnus, Squoyque j' aye eu l' honneur de vous voir deux fois, lorsque vous estiez à Paris il y a dix huit ou dix neufans, que j' accompagnois feu Mr. *Piques*, Docteur de Sorbone, mon bon amy, & j' admiray dans la conversation que nous eufmes avec vous la profonde connoissance que vous aviez des langues Orientales, principalement de l' Ethiopienne. Cela me donna du goust pour cette langue, & comme j' avois fait de grands progrès dans ces langues, cela me donna beaucoup de facilité pour celle là. Quelques affaires m' estant survenues
alors

alors, j'en remis l'étude en un autre temps, & je n'ay point repris cette étude, ne croyant pas qu'il se trouvaſt jamais d'occasion, ou cette langue me puſt ſervir. Elle s'eſt neantmoins présentée pour ce ſujet. Le Roy d'Ethiopie ayant eſcrit une lettre au Roy, Monsieur le Comte de Pontchartrain ſit eſcrire à Mr. de la *Croix Petis*, Professeur Royal en langue Arabe, & interprete du Roy en la langue Turque, pour ſavoir ſ'il n'yavoit perſonne à Paris, qu'entendoit l'Ethiopien. Mr. de la Croix m'en eſcrivit, & je luy ſis reponce, que je l'avois autrefois eſtudié, & que ſi on me vouloit donner du temps, j'eſperois de pouvoir traduire cette lettre. Ladeflus j'ay receu un ordre de Mr. de Pontchartrain d'y travailler: ce que j'ay fait, & j'ay eu l'honneur de luy preſenter la traduction, que j'en avois faite en françois, & luy ay remis l'Original Ethiopien entre les mains. Je ne me vante pas que cette traduction ſoit fort exacte; veu le peu de connoiſſance que j'avois de cette langue. Il y a meſme quelques mots, qu'on ne trouve point dans vôtre dictionnaire. Et comme j'en parlois un jour à Mr. l'Abbé de *Longue Rue*, dont tout le monde connoiſt le merite, & qui m'honore de ſon amitié, il me dit, qu'il falloit vous conſulter la-deſſus, comme le ſeul homme dans l'Europe, qui poſſedaſt en perfection cette Langue, & que meſme je vous ferois plaiſir, ſi je vous voulois communiquer mes doutes. Cette *Lettre du Roy d'Ethiopie* n'eſt qu'un compliment au Roy, & elle contient une longue expoſition de la creance des Ethiopiens ſur la religion Chreſtienne, la quelle il fait, conſiſter en cinq articles, ſavoir de la Trinite, l'Incarnation, le Baptiſme, l'Euchariftie, & la Reſurrection des morts. Et cette expoſition contient la plus grande partie de la lettre. Il s'eſtend fort ſur les deux premiers, & cite quantité de paſſages de la Bible, de Saints Peres, comme de S. Ignace, de S. Athanaſe, & d'un Abba Filalus, qu'il intitule Patriarche d'Alexandrie. Mais entre les Prophetes il rapporte quelques paſſages de *Henoq*. J'ay voulu ſavoir, ſi je les trouverois dans la *Prophecie* qu'on dit de *Henoq*, qui eſt dans la *Bibliothèque du Roy*, mais je ne les y ay point trouvez: ce qui fait voir, que celivre de la Bibliothèque du Roy, n'eſt point le *Henoq*, que les Ethiopiens diſent avoir en leur langue. Il dit en ſa lettre en parlant de *Henoq* . . . (verba Æ-

thiopica hîc erant scripta) je vous prie donc, Monsieur, de me dire, quel est ce *livre de Henoc du monde Angelique*. J'ay escrit sur une feuille de papier à part, & je vous envoie sur la parole de Mr. l'Abbé de Longue Ruë (car je n'aurois jamais osé prendre cette liberté de mon chef) les endroits de cette lettre, qui me semblent obscurs, & principalement celuy, où il parle des erreurs touchant l'Incarnation. Vous avez traité cette matiere merueilleusement bien dans le Commentaire sur l'histoire d'Etiope. Je Suis avec un profond respect

Monsieur

vôtre tres humble & tres obeissant Serviteur,
BERAULT, Professeur Royal en
langue Syriaque.

A Paris le 18. Mars
1702.

Monsieur Feller, que j'ay rencontray heureusement pour moy à la Bibliotheque du Roy, m'a assuré que vous avez fait une nouvelle edition de vostre Grammaire & de vostre Dictionnaire avec les Pseaumes. Vous me ferez un singulier plaisir de me les envoyer. Et si vous m'honorez d'une reponse, vous l'adresserez à Mr. l'Abbé de Longue Ruës' il vous plaist.

XV.

*Brevi Disquisitio, utros incolarum Germaniæ citerioris
aut Scandicæ ex alteris initio profectos verissimilius sit ju-
dicandum. Autore Godofredo Guilielmo
Leibnitio. 1697.*

Cum ex sermonibus Domini *Benzelii*, Juvenis Suedi Doctissimi Cornatisimique, ab illustri *Sparrenfeldio* mihi commendati, intellexissem, multis eruditis ejus gentis persuasum esse, Germanos nostros

stros ex illis ultramarinis originem ducere, qui Scandicam peninsulam ab antiquis temporibus habitauerunt, mihi vero contrarium verisimilius videretur, putavi non male me facturum, si quæ nunc quidem subitanea meditatione in mentem venerunt, in chartam conijcerem, ut veritas magis magisque collatis argumentis erueretur. Nihil enim adhuc decretorium apud me constitutum habetur, nec demonstrationibus sed conjecturis hæctenus agere possum. Et ipsas conjecturas nondum satis ordinavi suisque momentis expendi, ut pronuntiare sententiam ausim. Interim quò nunc inclinæ animus, exponam.

2. Equidem egregiam Suedorum operam in eruendis antiquitatibus mirificè laudo, & agnosco interdum falsas etiam vel incertas opiniones utiles esse hominibus ad præclara excitandis, uti sane spes agricolam alit, & ambitio fortitudinem stimulat, & *tria magna mania*, Lapidis philosophici, motus perpetui, & quadraturæ circuli, tres insignes scientiis mirificè locupletarunt, ut adeo Hugonii consilium propemodum probem, qui impossibilitatem Tetragonismi circularis, etiam si haberi posset, malebat non demonstrari. Et ne si possem quidem (quod non possum) omnia evertere, quæ ingeniosissime commentus est, aut erudite in honorem gentis suæ propugnavit late patentis Vir doctrinæ magnique acuminis *Olaus Rudbeckius*, eam operam sumendam putarem, ne scilicet ille laudatissimus popularium ejus ardor antiqua investigandi monumenta restingueretur. Fas tamen puto & nostros in partem venire laudis, & pari diligentia antiquitates suas vindicare. Mihi autem ultra partium studia affectusque attollenti animum, & patriam communem humani generis intuenti, contendere argumenta argumentis placet, æquali lucro, utra pars vicerit, dum veritatis cognitio augeatur. Atque hoc nunc quidem justa cura agere non possum, sed festinatas tantum cogitationes chartis inscribo, ut occasionem præbeam altiori disquisitioni.

3. Ante omnia autem assumo ex Scripturæ Sacræ autoritate homines ex Asia in Europam venisse. Nam si quis contentis Sacris Scriptoribus gentes passim autochthonas statueret, is considerans quod res est magnam Orbis nostri partem aquismersam fuisse, facile in eam posset venire sententiam, cum primi eminuerint altissimi montes,

homines prius in rupibus, quales sunt Suedi & Norrvagi, habitasse, ac deinde paulatim in planities nostras, ubi incœpere Siccari, descendisse. Sed si Suedorum & Norrvagorum majores ad habitandas Septentrionis rupes ex Oriente advenere, jam quæstio tantum est, utrum per Finnoniam & Lapponiam, an per Germaniam nostram venisse, verisimilius judicentur.

4. Sed & hoc monendum puto, cum de Suedorum Norrvagorumque majoribus quæro, non ideo à me intelligi primos Scandinaviæ habitatores, quin hos ab illis potius distinguendos videri. Fortasse enim ante Germanicarum Coloniarum adventum tractus illos transmarinos genuini magis Septentrionis filii Finnonico-Lapponica originis utcuñque habitavere, donec, ut fieri solet, Germanicæ gentes jam cultiores nonnihil, ut inter barbaros & ex mansuetiore tractu venientes, mari & Germaniæ viciniore obtinuerent, prioribus habitatoribus ad interiora montium sylvarumque latibula compulsis. Præsentium ergo Incolarum majores ab antiquissimis habitatoribus distinguendos puto, quamdiu nondum definita est controversia, nec satis demonstratum, nullos alterius generis homines, ante Germanici generis colonos illic habitasse.

5. Et cum *Germanos, Teutones, Suevos, Gothos, Vandalos, Suedones vel Suiones, Saxones, Francos, Alemannos, Anglos, Danos, Normannos* &c. ejusdem generis esse populos ipsius indicio linguæ constet, quo nullum est certius cognationis gentium argumentum, recte hos omnes esse dicimus germanicæ vel teutonicæ originis populos, antiquissimorum autorum secuti exemplum, Taciti in primis, qui quicquid huius est linguæ Germanicum vocat. Et quia *Germani ab Herminonibus autoreque horum Irmino dicti videntur* (ut alias à me ostensum est) & hic ipse à Teutone vel Tuistone jam ipsius Taciti ætate creditus est descendisse, putem non minori jure Teutonici nominis quam Germanici appellationem latissime porrigi. De *Gothico* vero nomine idem dicere non ausim, quasi eo cunctæ Germanicæ gentes recte comprehendantur, quamdiu scilicet demonstratum non est ceteros Germanos ex ipsis fluxisse. Nam quod quidem Scytharum & Gothorum idem esse vocabulum arbitrantur, etsi absurdum dammare nolim, tamen nec verisimile agnoscere possum. Interea de nomi-

nomini bus litigare cum quoquam nolim, quoties de re convenitur, & hæc tantum affero, ne temere videar Suedones sub Germanico vel Teutonico nomine comprehendisse.

6. Sed nunc ad indicia venio, unde conjecturæ sumi posse videntur *de ordine migrationis*, utrum scilicet Germanicæ gentes prius ex nostra Germania in Scandiam venerint an contra. Et Germaniam nostram prius quam Scandiam à Germanis gentibus habitam aliquis fortasse non injuria malit, primum quod credibilius est, aliis sepositis, minorem partem esse ramum majoris, quam radicem. Unica enim radix est, multi rami, & in dubio tutius est alicui rei ascribere quod frequentius est, multisque commune, quam quod rarius est propriumque unici. Itaque minorem partem à majore fluxisse justa præsumptione credetur, nisi illa radicalis esse & seminalis peculiaribus argumentis ostendatur. Majorem autem multo partem esse Germanorum citeriorem, quam Scandicam, puto negari non posse. Præsertim cum olim Jornande teste, & aliis quoque antiquis autoribus Germania Cismarina à Tanai ad Rhenum fuerit porrecta, & ad Meotidem paludem Pontumque Euxinum Germanicæ gentes diu habitarent.

7. Deinde si Scandia velut centrum esset & fons germanici nominis, cum ex centro in omne latus prodeant lineæ, consentaneum foret, ut Germanicæ gentes non huc tantum effunderentur, in Daniæ scilicet & cisbalthicas regiones, sed etiam nonnihil expanderent sese in aliud latus, versus Fennones scilicet & Russos. Cum tamen contrarium experiamur, & omnis lingua natioque Germanica cum ipsis Suedis & Norrvagis abrumpatur.

8. Unde ex situ locorum verisimilior apparet hypothesis conjicientium, ut in magna inundatione eò usque porriguntur aquæ, donec objectu collium vel aggerum coerceantur, ita Germanicas gentes post magnam Europæ partem impletam in ultimum usque Septentrionem exundantes, tandem objectu Botnici Sinus & inaccessarum rupium substituisse, & *Suedos non tam tempore primos quam sui extremos Germanorum fuisse.*

9. Et hoc argumentum ab abrupto illic germanico sermone vel ideo in contrariam hypothesein valere debet, quod ejus defenso-

res Germanos omnes ex Fennonia per Sueciam venisse volunt. Unde mirum merito videri debet, nullum in toto illo trans Botnicum tractu apud Finnonos vicinosque superesse Germanicæ linguæ nationisve vestigium, & velut reliquias tantæ migrationis. Equidem possibile esse fateor, ut quicquid illud est fuerit delerum, sed non omne quod possibile verisimiliter assumitur sine probatione, & semper id potius credendum est, quod maxime fieri solet, & quam minimum supponit mutationis.

10. Contra *Germanos*, cum ab Oriente utique huc venerint, ex *Scythia potius & Ponti Euxini vicinia* ad Danubium Rhenumque *venisse* vel ideo credibilius est, quod certis testimoniis veterum constat in illis regionibus olim habitasse Germanicas gentes. Quia etsi deesset antiquorum autoritas, tamen res ipsa quod dicimus comprobaret. Nam ante pauca adhuc secula cum Genuenses in Taurica dominarentur, illic habitabant Germani, & vix ante seculum quoque Germanicæ reliquiæ in eadem religione superstites memorantur.

11. Et licet hodie fortasse nulla amplius ad Pontum Euxinum supersint vestigia Germanorum, non magis quam in Fennonia, & rerum conversionibus nihil novum sit stirpitis tandem evelli veteres colonos, multum tamen interest inter ea, quæ comprobantur non minus quam dicuntur, & ea quæ dicuntur tantum; itemque inter migrationes sedesque, quarum diu adhuc superfuere indicia, & eas quarum nec extat memoria, nec reliquiæ aliquando extitisse memorantur.

12. Si ponamus etiam Germanos per Fennoniam & Sueciam in nostras has oras tandem venisse, fatendum tamen utique erit ad Tanain & Mæotidem vicinaque loca sedere debuisse, antequam ad Fennones & Balthicum mare progredierentur, quoniam scilicet ex Oriente venere, & ab Euphrate & Tigride fuere digressi. Sive enim Caspium mare ab ortu obierint, sive quod propius est per angustias inter utrumque mare, Caspium scilicet & Euxinum, viam invenerint, credibilius est mitiora & mari utrique viciniora loca tenuisse, quam remotissimis Scythiæ desertis immersos, per Samoedas & glacialis Oceani ripas, calcatis paludibus difficillimo itinere circumivisse. Nisi quis scilicet quidvis sine argumento & veri specie asserere sibi permissum putet.

13. Quod

13. Quod si ergo Germanicæ gentes prius ad Tanaim & Euxinum Pontum, vicinaque in Scythia habitavere, quam in Finnonia & Sæcia, cuius jam æstimandum relinquo, utrum factu creditaque sit facilius, à Tanai ad Danubium Albimque & Rhenum rectissimo apertissimoque, quin etiam commodissimo usitatissimoque itinere ventum fuisse, quam omne genus Germanicum mirificis anfractibus per Sarmatiam ad Finnones, atque inde vel per Lapponas, vel per Botnicum mare ad Suecos, atque hinc demum in Germaniam nostram fuisse traductum. Ut nesciam an quicquam ab omni specie veri alienius fingi possit.

14. Sane hodieque, ubi multa faciliora sunt quam olim itinera, ex centum exteris, qui de citerioribus oris in Scandinavium venere, (exceptis quos naves per Oceanum adducunt) vix unum putem accessisse eo itinere, quo totum Germanicum genus venisse volunt sententiæ adversæ Patroni. Cum plerosque omnes id potius iter facere constet, quod nos verisimilius judicamus.

15. Ac spero quidem saltem ipsos Suedos circumitioni Sinus Botnici in designandis majorum suorum nostrorumque hospitibus renunciaturos. Quantæ certè sint in remotis illis gentibus viarum difficultates, vel doctissimi *Bilbergii* nuperum ad extrema regni Suediæ, iussa sapientissimi Regis, observationum cœlestium causa susceptum iter ostendit.

16. Rejeto ergo Germanorum per Lappones transitu superest, ut Germani ex Scythia & Euxino Ponto venientes, per Finnoniam transmissis Botnicò sinu transferint in Suediam, atque inde per Daniam & Balthicum mare ad Albim Viadrumque, ac porro demum ad Danubium sint profecti. Quod sane iter maximum ac difficillimum mirifice ab omni veri specie alienum esse nemo non videt, cum à Tanai ad Danubium nullo negotio, solo Borysthene & Tyra transmissis perveniri possit.

17. Fateor tamen iter hoc utcumque anfractuosum facile concocturos, qui *Ulyssis hodæporicon* ferre possint, quod nobis doctissimus *Rudbeckius* dedit, magno quidem doctrinæ apparatu, & acumine non minore, sed nulla veri specie; ut injuriam me facere putarem celeberrimo Viro, si quid in eo ultra elegantem ingenii lusum sibi proposuisse crederem.

T

18. Uti-

18. Utique sine exemplo est à Tanai ad Danubium tendi per Russiam, Finnoniam, Sueciam, Daniam & Germaniam denique Daniæ ac Danubio interjectum, tanto terrarum Spatio, tot peragratibus gentibus, itinere toties flexo, tot fluminibus maribusque transmissis. Sed à Tanai ad Danubium iri per Borysthenem & Tyram, ita planum usitatumque est, ut nihil possit magis. Et exempla habemus plerarumque gentium Scythicarum quæ in Romanum Imperium irruerunt; Ut olim Gothi, Alani & Hunni, postea Slabini, Bulgari, Avars, Hungari, Cumani, Tartari. Nec facile iter reperietur magis gentium migrationibus tritum.

19. Immo à Tanai ad Danubium unam solidam continuamque olim habitasse gentem magno inter alia indicio docere videntur cognata non horum tantum duorum, sed etiam interjectorum magnorum fluviorum nomina, ab una eademque utique gente imposita. Quis enim non videt consonare *Tanaim*, *Danaprum*, *Danustrum*, *Danubium*? ut Jornandi Gotho appellantur. *Danaper* autem est qui vulgo *Dnieper*, veteribus Borysthenes, & *Danaster* est qui olim Tyras, hodie *Dniester*, cui credibile est etiam *Isri* nomen assignare et si Danubio tributum. Sæpe enim gentes eadem diversis fluminibus eadem nomina imposuere, & sic plures apud Cheruscas *Boda*, apud Hermunduros *Milda*, apud Ripuarios *Mose*, apud Pannonios Dacosve *Mura*, *Morava* aut Marisii. Nec dubium est propria vocabula aliquando appellativa fuisse, ut nunc quoque *Elba*, *Scandis*, appellativa fluvii vox est, propria nobis. Idem de *Dona* dicendum, quatuor magnis fluviis ab habitatoribus attributa, quos vel inde porrectos fuisse apparet à Tanai ad Sueciam, in qua hodie *Donesthing* (forte *Donespring*) ad Danubii fontes villa.

20. Certe *Dacos* & *Getas* (quos fuisse eosdem vel cognatos cum Gothis verisimile arbitror) ut situ vicinos, ita cognatione junctos fuisse referunt. *Bastarnas* quoque Germanicam nationem vel Gothicam fuisse à veteribus indicatur. *Rhatos* Alpinasque gentes Semigermanas Livius dixit. *Gothos* ab Hunnis pulsos sub Valente Augusto in Romanum Imperium irrumpentes à Ponto Euxino venisse diserte habetur. Continuabantur ergo Germaniæ nationes à Tanai ad Rhenum etiam Jornandis Gothi testimonio.

21. Ex

21. Ex his jam satis intelligitur (quando parata erat continua-
taque connexio Danubianorum Germanorum cum antiquissimis
gentis sedibus in Scythia, quæ ipsas Scandicas tempore anteibant)
frustra per Fennos & Svionas circumduci origines Germanorum, ut
ad illum ipsum Danubium redeatur, cui jam tum tam prope asside-
bant, quasi flumine ad fontes usque ipsos redeunte. Quod si Da-
nubiani ex Scythia & Ponti littoribus, non circumflexo incredibi-
liter per Scandiam, sed recto itinere & solito sunt petendi. Jam
puto neminem tam obstinatum fore, ut ceteros Germanos ad AL-
bim, Visurgim, Rhenum, ex Scandia unice arcessendos arbitretur.

22. Unde nunc ultro conficitur, quod initio dicebamus
multò quam contrarium esse *verisimilius*, *primos Germanos Scandi-
navios colonas esse ceteriorum*, ut Angli Saxonum, Britones veterum
Gallorum, Islandi Norvvaorum, & Insulani vel Peninsulani ple-
rique continentium terrarum, quas habitatas rerum etiam ordo con-
firmat, & exempla quotidie ostendunt.

23. Nec quicquam facilius est & convenientius mori populò-
rum, quam Germanos ex Cimbrica Chersoneso in Insulas Danicas
& Scandiam sese infudisse brevissimo trajectu; cum longiore eti-
am navigatione postea ad Estios Livonosque penetrarint.

24. Sane propriam & magnam nationem per extremum Eu-
ropæ Septentrionem diffusam, à glaciali Oceano ad Balthicum ma-
re pertinuisse multa indicant, quæ Fennones & reliquam vicini ma-
ris oram, tum Lappones, Samojedosque, quin & trans Rusiam
Permios & his vicinos fortasse complexa est. Sane Lappones Fen-
nis cognatos *Schefferus* ostendit multis argumentis, neque Estios &
Curonas prorsus hinc alienos arbitror, & nuperæ Moscorum ad Si-
nas Legationis comites notarunt, apud Permios voces Livonorum
rusticis usurpatas. Simile aliquid de Gronlandis quibusdam acce-
pi. Porro etsi Hunni versus Caspium mare habitarint, cum Persas
non minus quam Romanos infestasse scribantur, Fennis tamen co-
gnatos nominis indicio quidam judicant; de Hungaris res certior
est, quos Jornandes Siberiæ vel Sabiris vicinos facit, dum murina-
rum illis pellium commercia tribuit, quas Sabellinas appellamus.
Hungaricam autem linguam in multis Fennonica consentire jam

Comenius in Didacticis & *Sternielmius* in argentei Codicis præfatione notarunt.

25. Linguae ergo indicio discimus unam magnam nationem variè in populos distinctam, penè à Siberia & Obio fluvio toti mari Cronio vel albo velut prætextam, ad Norvvagicum usque vel Deucaledonium Oceanum sese extendisse, eosque antiquissimos fuisse, & genuinos Septentrionis habitatores credi par est, & Scandinaviam quoque ante Germanos tenuisse verisimile arbitror. Nisi putemus (quod equidem refutare non possum) Germanicas gentes eodem fere tempore quò Fennos, à diversa parte in Scandinaviam se penetrasse, aut antea etiam advenisse, cum nondum Finnonicæ nationes trans Botnicum Sinum usque ad Lapponiam Occidentalem essent progressæ.

26. Cæterum continua cognatarum Nationum Fennici vel arctoi generis interrupta labefactataque series sedesque turbatae fuerunt, cum in Occidente Germani Scandinaviam irruerunt, & in Oriente Sarmatæ *Russorum* nomine interiora Moschici Imperii, inter Finnones & antiquos Jernandis Hunugaros posita coloniis implere. Num quoties extrema à cognatis nationibus ab antiquo occupantur, media à diversa gente tenentur, consentaneum est hanc interfusam priorum contribules pepulisse.

27. Quod si quis tamen Finnonicas Colonias, Germanicis antiquiores in Suedia fuisse neget, & Suedos primos loci habitatores omnino velit, de quo §. 4. & 25. nonnihil dictum est, hunc velim de argumentis cogitare quibus sententiam firmet. Equidem favere videtur ipsum nomen *Suediæ*, quod terram novalem excisis exustisque arboribus culturæ aptam redditam significare accepi, sed fortasse antiqui illi habitatores Sylvestres fuerunt, quales hodieque Lappones & alios feros populos esse videmus, qui non agricultura sed venatu piscatuque victitant, ut supervenientes demum Germani novalem fecerint terram.

28. Multum ad quæstionem hanc accuratius definiendam facerent *eymalocorum, fluviorum maxime & montium*, quorum nomina sunt *nomnibus villarum antiquiorum*. Quod si enim multorum locorum nomina etymologiam manifestam ex lingua Suedica vel
 etiam

etiam *Islandica* (quæ antiqua *Scandica* est) non recipiunt, valde verendum est, ne alterius linguæ populi in Suedia habitarent.

29. Sed ea inquisitione harum rerum peritioribus delegata, nobis illud verisimillimum reddidisse suffecerit, Germanicum omne genus minime ex *Scythia* per *Finnonia* & *Suedia* & que circuitus in has oras fuisse delatum, sed potius à *Tanai* ad *Danubium* atque inde porro recta via progressum, inde sese in *Scandinaviam* ex *Saxonia* infudisse. Quod tamen antiquissimis temporibus contigisse oportet, quando quidem jam *Suedones* vel *Sueones* *Taciti* ævo Germanis accensebantur.

30. Cæterum hæc quæ contra *Doctorem* quorundam apud *Suedos* *Virorum* Sententiam diximus, nolim accipi, tanquam ex animo in *Suedos* iniquo profecta; nam meritissimæ gentis ornamentis libens faveo, & gloriam *Hyperborei* nominis *Stiernhelmio* & *Rudbeckio*, emissasque *Gothorum* colonias *Jornandi* *Grotio*que non illibenter concedam, tamen si viris doctis cavendum censeam, ne dum quicquid uspiam inclytum est, levibus & pene *Goropianis* argumentis ad suæ gentis decus trahunt, etiam veris fidem demant.

XVI.

Excerpta.

Ex *Magistri Hermanni Korneri, Monachi Dominicani, Chronico MSto*, (de quo vide *Trimestre primum* p. 39.) ea potissimum loca, quæ ex *Chronographo* quodam inedito *EGGHARDO*, delibavit, & quæ in *Collectione Scriptorum Brunsvicensium Leibnitiana* non reperiuntur, exhibentia, cum notis *J. F. Felleri*.

Ad Ann. 912.

Mortuo *Ludovico* secundum *Cronicas Saxonum* *Principes Teuthonix* *Oddoni* sive *Otoni Duci Saxonie* regnum obtulerunt Romanorum, sed cum grandævus esset, *Conradum* adolescentem pro se Regem constituit. Hic *Oddo* filius fuit *Ludolfi Ducis Saxonie*, qui

T 3

sedem

sedem sui principatus tenuit in Capenberg, & fuit de sanguine Wydekindi Regis Angarorum. Cujus gratia notandum secundum Egghardum, quod postquam Wydekindus Rex factus fuit Christianus, genuit Wikbertum Ducem Christiana. Wikbertus vero genuit Walbertum, qui Ecclesiam fundavit in Wildenhufen. Walbertus autem genuit Ludolfum nobilissimum & Christianissimum, qui monasterium in Gandersheym fundavit. Dux vero Ludolfus genuit hunc Oddonem sive Ottonem invictissimum, qui in Regem Romanorum electus fuisset, si acceptare voluisset, ut pramissum est. Similiter Ludolfus praedictus, Pater Oddonis genuit Brunonem & Tanquardum, fratres Oddonis. Qui Bruno Dux fundavit Urbem Brunsvicensem, qui postea cum fratre suo Tanquardo devictis Danis in Teutoniam cum multo populo rediens, incendatione quadam gravi imbrima pariter perierunt.

Ad Ann. 919.

Conradus infirmitatem gravem incidit ex melancholia & dolore tanti infortunii [fragis nimirum, quam ab Henrico Duce acceperat. Vid. Sigebertus] secundum Egghardum. Et videns sibi mortem imminere, vocavit Principes & Optimates Regni, & poenitentia ductus, designavit eis in Regem Henricum filium Oddonis sive Ottonis Ducis Saxonum, de stirpe Wydekindi Regis Angarorum natum.

Ad eundem Ann. 919.

Hic Henricus secundum *Cronicas Saxonum* filius Oddonis habuit duos patros, fratres videlicet sui Patris, *Brunonem & Tanquardum* [conf. *Engelbusi Chronicon p. 170. edit. Maderi*] Hi duo fratres fundaverunt Urbem *Brunswik*, quilibet ex nomine suo partem suam appellans. Unde adhuc in quibusdam veteribus privilegiis una pars civitatis *Tanquard* nominatur. Similiter ex Brunone vicus *Brunonis* id est *Brunesvvik* nuncupatur. Hi duo fratres Episcopatum, quem Karolus Magnus fundaverat in *Schydere*, transposuerunt in *Vallerstewe*, & ibidem Episcopum S. Marcum constituerunt, qui & ibidem sepultus est. Quem Episcopatum Successor eorum filius Oddonis, fratris eorum, Henricus primus cognomento *Auceps* id est *Vogheler*, transfudit in Northuringiam in *Vrose*. Sed eundem Episcopatum Otto primus filius ejus transfudit in *Magdeburg*, Archi-Episcopatum inde

inde faciens, & ecclesias plures Slavorum subjiciens eidem. Qui autem nunc dicuntur Duces Brunsvvicenses, tunc *Duces Saxonia* nominabantur, quia Brunsvvik erat eorum proprietas cum terra circumjacente usque ad tempora *Friderici Secundi*, qui tali conditione contulit *Otoni Duci* Ducatum de Luneburg, quod amplius non debebit vacare Imperio, quamdiu hæres super fuerit usque ad quartum gradum inclusive. Isti & *Bruno & Tanquardus fratres*, cum gens Danorum in Francia crudeliter sæviret, & postea Teuthoniam invaderet, eis occurrerunt & usque ad deletionem extinctam percusserunt. Et cum victores redirent, cum multo populo inundatione quadam imbrum perierunt. Oddo vero frater eorum, qui nomen Ducis Saxonie retinuerat, indivisione Principatus inter fratres, à quo & Ducatus Saxonie postea fructificavit, regnum Romanorum habere potuisset, sed cum Senectute gravatus esset, Conradum Regem pro se constituit. Quo celeriter defuncto, de consensu Principum ad Henricum filium Oddonis regnum devolutum est. Hic quidem *Henricus tres filios accepit de Mechilde de Kyngelheim*, de femine Wydekindi propagata: Puta *Brunonem* Archiepiscopum Colonensem, *Otonem* Imperatorem hujus nominis primum, & *Henricum* Ducem Bavariæ, Mater autem hujus Henrici fuit *Liuibgarda*, * filia Arnulfi Imperatoris. Sororem vero ejus habuit Adalbertus Dux de Babenberga per Huttonem Archiepiscopum Moguntinum nequiter traditus, & per Lodovicum Regem interfectus. Hic Henricus primus *Brandenburg* urbem Slavorum super glaciem castra ponens obsedit, & Slavos devicit. Contra impetum paganorum Saxoniam oppidis diversis muniri fecit. *Mysna castrum* in monte contra Slavos ædificavit. Montem *Rammesberg* habere mineras invenit [Engelhus Chron. p. 176.] Civitatem *Goslariam* fundavit, & Urbem *Quedelingeburg*, in qua & congregationem nobilium foeminarum instituit, ubi *filiam suam primam Abbatissam fecit*. ** Et ut Princeps & Domina esset multorum Principum prædia largissima Ecclesie suæ donavit, quam in honore S. Servacii consecrari fecit,

* Non Luitgardam, sed *Hadsvidem* matrem Henrici Aucupis vocatam, ostendit Gundling in Histor. Henrici Aucupis p. 19. 20.

** Conf. infra Excerpta ad Ann. 930.

cit, ministrans in die consecrationis Ecclesiæ ad refectionem Dominarum XI. fercula, XI. mensalia pretiosa & undecies mille mansos, [*Engelhusius in Chronico p. 170. tradit Lualdum Ducem Saxonum constraxisse cœnobium Sanctimonialium in Gandershem, cui donaverit XI. millia mansa juxta numerum XI. millium SS. Virginum. Videntur hæc, quæ de fundatione Quedlinburg & Gandershem dicuntur, confundi.*]

Ad Ann. 923.

Henricus Rex quoscunque fures & latrones manu fortes & aptos bello capiebat, *secundum Egghardum*, indulta eis venia, agros & arma contulit, & legionem ex eis faciens, ad debellandos Barbaros exposuit, præcipiens eisdem, ut civibus omnino parcerent.

Ad Ann. 925,

De irruptione Hungarorum in Saxoniam.

Sexto Anno Henrici, qui est Domini DCCCC. XXV. Henricus Rex, *secundum Vincentium in Speculo* cum Ungaris pacem fecit ad novem annos duraturam, data eis magna pecuniæ summa. Medio autem tempore terram suam oppidis & castris munivit, cavens ne amplius sic Christiani à paganis premerentur. Completis autem novem annis Ungari per legatos suos exegerunt tributum à Henrico, quod eis solvere consueverat ante pacem factam. Sed Henricus in Signum contemptus & abjectionis eorum *catulum præcisum auribus & cauda misit pro tributo. (a)* Propter quod Ungari exacerbati gravissime, cum CXX. millibus pugnatorum Saxoniam intraverunt, omnia loca transitus eorum devastantes. *(b)* Unde populus Thuringorum in oppido quod *Lisben* * vocatur se recipiens, ibidem à LX. Ungarorum millibus est obsessus, reliquis LX. millibus per Saxoniam diffusis, & prædas & cædes atrociter agentibus. Henricus autem Rex cum IV. tantum millibus hostes improvisos aggreditur, & eos ad confusionem extremam exterminavit. *(c)* Nam qui gladio evaserant, misere nudati recesserunt, qui vero fuga elapsi fuerant, turpius in paludibus submersi perierunt. Unde etiam dici solet, quod *paius in Waggerlewe*, quæ dividit nemora Eluionem & Huyonem, ad tantum profunditatem ex tanta multitudinè fugientium depressa sit.

Qui

Qui vero ad fugam expeditiores erant, venientes ad socios in obfidi-
one Lichen oppidi positos, fecerunt eis horrorem tantum, ut & ipsi
simul cum fugientibus fugerent, & omnis terræ populus exultans eis
insultaret ut fatuis.

- (a) In dubium hoc tributum vocat Sagittarius in Antiquitatibus
Marchionatus Thuringici MS. cap. 4. §. 5. his verbis: Daß
König Heinrich den Ungarn den Tribut gewelgert, ist gewiß
aus Witikindi Annal. und stimmt hiermit auch Gobelini
Cosmodromium ein. Ob aber an statt des gefoderten Tri-
buts der König den Ungarn einen räudichten Hund mit abge-
schnittenen Ohren und Schwanz zugeschieket, zweifle ich sehr.
Es haben zwar dieses der Auctor Compilationis Chronolo-
gicæ à madero editus, der Auctor Chronici Mindensis, En-
gelhusius, Aventinus und Spangenberg, Tidericus Lange
in seiner Saxonia, sie sind aber zu dieser Sache gar zu jung,
und kömmt mir glaublich vor, daß dieser schäbichte und an Oh-
ren und Zigel verschnittene, aus dem fetten Hunde formiret
worden, welchen die Wenden in Meißnerlande den Ungarn
aus Hohn zugeschieket, davon Witichindus.
- (b) Illo tempore spæus illas, in quas homines præ metu se recepe-
rant, nomen Germanicum, Zwarzglöcher, sortitas, opinatur
Sagittarius in Excerpto ex MSto citato, quod à nobis com-
municatum plurimum reverendus Autor Observationum
Miscellanearum Germanicarum, Parti 18. inseruit.
- (c) Luitprandus de hac victoria scribit: l. c. cap. 9. Hunc vero
triumphum tam laude quam memoria dignum, ad *Meres-
burgum* Rex in superiori cœnaculo domus per *ζωγχαρια*,
id est picturam notari præcepit, adeo ut rem veram potius
quam verisimilem videas. Otto Frising. L. C. Chron. cap.
18. Titulum victoriæ in palatio Mersburgk, quæ & Mar-
tinopolis pingi fecit. Sagittarius erinnert hierbey an oban-
geführten Drth; Zu mercken, daß dasjenige, so von König
Heinrichs sieghafften Schlacht wider die Ungarn bey dem
Luitprando zu finden, mehr zu der, welche vor dem Ungari-
schen Stillstand, als nach demselben gehalten worden, zu rech-
nen,

nen, und daher viel in der Historie confundirt sey. Die Umstände, welche Spangenberg in seiner Sächsischen Chronik von dieser Schlacht erzehlet, sind so gar umständlich, daß man sie für erdichtet halten muß.

* Alt-Teutsch Chronicon MS. nennt den Ort Gichenburg: Sy furen myt Gewalt durch Beigeren unde Francken/ sie quamen czu Doringen unde besagten Gicheborg myt Lm. Mannen/ unde myt andern Lm. fuhren sie durch Sachsin bys an die Elbe ic. unde jageten die Ungeren bis zu Gichelborg/ da die anderen Ungeren waren. Engelhusus in Chronico p. 175. Pars eorum una per terram Bavariz & Franconiz venit in Thuringiam usque in castrum inde nominatum Gicheborg prope Northusen; alii vero per Pruciam Saxoniam introibant L. millibus armati.

Ad Ann. 930.

Undecimo anno Henrici, qui est Domini DCCC XXX. Ipse Henricus Rex secundum Sigibertum [nihil hac de re in Sigiberto] Brandenburg Urbem Slavorum super glacie castra ponens obsedit, & eam capiens Slavos devicit. Dehinc autem transiens, contra impetum paganorum & præsertim Slavorum castrum Mysne ædificavit, civitatem quoque Goslariam fundans, montem Rammesberg [conf. Excerpta ad Ann. 919.] mineralia nobilia continentem adinvenit. Fundavit etiam idem Henricus Rex pro eodem tempore Urbem Quedelburg, ubi monasterium gloriosum construens, nobiles feminas in eo statuit, filiam suam in eo ponens primam Abbatissam, & ut Domina esset multorum Principum & nobilium, prædia largissima ei donavit. Nomen autem Abbatissæ fuit Mechtildis. (a) Huic namque monasterio dedit Rex terram illam, qua modo territorium Advocatorum nuncupatur, inter Mysnam & Bohemiam sitam, distinguens eam in quatuor advocacias, quarum Advocati dicto monasterio de mansis & cæteris bonis pensiones annuales solverent, & de necessariis puellis illis providerent. Advocatus (b) autem primus Abbatissæ illius monasterii dictus est de Ghera, secundus de Wyda, tertius de Plawis, & quartus de Rutzia. Hoc insuper monasterium magnis libertatibus & privilegiis Imperialibus & principalibus est prædotata, & exemptum à jurisdictione omnium infra sedem Apostolicam constitutorum, nec confirmatur Abbatissa à quoquam Episcopo, sed immediate

diatè à Papa. Idem Henricus pro eodem tempore fundavit monasterium *Wanethusen* ordinis S. Benedicti. Et uxor sua Mechtildis *Collegium S. Eustachii in Northusen* (c) instituit, quod nunc ad S. Crucem dicitur.

(a) Non Mathildem, Henrici Aucupis fictam filiam, sed *Diemoth* primam Abbatissam *Quedlinburgensem* fuisse, ostendit *Gundlingius* in *Dissert. de Henrico Aucupe* pag. 248. & contra *Kettnerum* defendit nova *Bibliotheca Halensis* Tom. 2 p. 442. conf. *Struvius* in notis ad *dissert. XI. Syntagmatis Historiæ Germanicæ* §. 26.

(b) In *Diplomate*, quod *Maderus* in *Antiquit. Brunsvic. num. 2.* edit, *Otto I.* potentissimum quemque ex familia sua constituit *Advocatum cœnobii Quedlinburgensis*. Verba hæc sunt; *Nostra namque cognationis qui potentiissimus sit Advocatus habeatur & loci prædicti, & ejusdem cœteræ.* *Voigtlandiam* eidem monasterio subjectam fuisse, nostro *Hermanno* posterior adseruit *Kranzius* L. 9. *Saxon. c. 33.* *Terra est Advocatorum*, inquit, *non longe à Saxonia superiore, quam primus Henricus Romanorum Rex* subjecit *monasterio Dominarum in Quedelenborg*, constituens quatuor per terræ angulos totidem *Advocatos nobiles, qui Baronis dicuntur de Wida, de Gbera, de Ruffe, de Plawe.* Idem *Wandalix* Libro 2. cap. 27. *Per eadem tempora idem Henricus urbem, quæ Quedlinborg vocatur, fundavit, in ea monasterium puellarum instituens, quod etiam grandi terrarum Dominio locupletavit, donans terram quæ hodie dicitur Advocatorum. Erant tunc ministeriales monialium (qui nunc sunt Barones) quatuor; quorum hæc sunt nomina de Gera, de Wida, de Plawis, de Rutze.* *Vetus Chronicon MS. dilecto inferioris Saxonix conscriptum ab Ann. 777. ad Ann. 1438. simile quid narrat in rebus gestis Henrici Aucupis ad Ann. 930. Deseeme Kloßere gaf do de Konnig dat Land twißeßen Mitzen unde Rebemen, un delete dat in IIII. Vogedome alße Gera, Wyda, Plawe un Rutzen. Dat Land hetet noch hutes Dages dat Vogelant: un de scholden deme Cloßtere tynsaftich wesse un dae vorflan, men na der Tiid bebben sich de Marckgreven van Mitzen des Landes underwunden unde ghevet dem Cloßter vil Klyne. Unde*

sua hauserit Cranzius, ex his quæ adduximus patet, eaque fide non plane indigna esse arbitratur Sagittarius in Antiquitatibus Marchionatus Thuringici MS. ubi hæc leguntur: Ob nun zwar diese Distinction (Cranzii) nicht allerdings richtig, so scheint doch daß die Haupt-Sachen selber nicht gar zu verwerffen sey, und wäre zu wünschen, daß man umständlich wüßte, woher Kranzius diese Nachricht genommen, damit man also der Sache ferner nachdenken könnte. Ja ich halte zwar davor, es solte sich jemand um das Hoch-Gräfliche Reußische Haus / als welches denen alten edlen Voigren / davon das Voigtland seinen Nahmen hat, sonder Zweifel herstammet, sehr wohl verdient machen, wenn er von diesen Sachen einen zuverlässigen gründlichen Bericht, und sonderlich aus alten brieflichen Urkunden, abstellete. Mir kömmt diese Sache deswegen ganz glaublich vor, weil erstlich hochgedachte Herrn Grafen Reussen ihr Geschlecht von denen alten Grafen von Osterroda / die unzweiffliche Vasallen König Heinrichs des Voglers, als eines Herzogs in Sachsen, gewesen, herleiten, wie solches aus des Hoch-Gräflichen Reuß-Plauischen Hofmeisters zu Schleitz, Herrn Peter Becklers Reuß-Plauischer Seamm-Tafel zu ersehen; Zum andern, weil, nachdem die Herren Voigte in Voigtlande aufkommen, sie alle sich des Nahmens Heinrich bedienen: welches ich vermeine, daß es geschehen sey zur Anzeige ihrer Danckbarkeit gegen König Heinrichen, der ihr Geschlecht mit dieser hohen Voigts-Würde, auch daran hängender Macht und Gewalt, gezieret hat. Zwar weiß ich wohl, daß andere den Gebrauch des Nahmens Heinrich etwas jünger zu seyn vermeinen, aber ob dieselbe so einen guten Grund habe, wie diese, will ich andere urtheilen lassen.

- (c) *Northusa* inter loca ab Henrico Aucupe Mathildi conjugii donata refertur in Diplomate in Antiquit. Brunsvic. Maderi num. 1. edito. Northulanum Monasterium S. Crucis à Mathilde fundatum præter Auctorem Compil. Chronolog. Gobelinum ætate 6. cap. 48. asserit Engelbusius: *Mechilda fundavit cœnobiæ Sanctimonialium in Northusen quod tamen jam mutatum est in Canonicos seculares.* Id quod ægre fert Henricus Bodo in Chronico

Gan-

Gandersheim: *Monasterium*, inquit, *monialium in Northusen exstinxit*, quod malo omine in *seculare canonicatum est mutatum*, virginibus pulsus. *Viderint quid fundatrici responsuri sint rei auctores*. Ibidem memorat, *monasterium Kauffungen* ab eadem Mechtilde fundatum.

Ad Ann. 934.

Arnoldus Bajoariorum sive Bavariorum Dux *secundum Egghardum* in Italiam contra Hugonem Regem veniens, & Veronensibus suscipitur, & cum Hugone Rege conficiens, ab eo vincitur & captivatur.

Ad Ann. 936.

Henricus Rex *secundum Egghardum* infirmatus est in *castello* quod dicitur *Hyemelevra* (a) inter confinia Saxonum & Thuringorum sito, ubi & defunctus est, (b) Cumque mortem sibi appropinquare cerneret, convocato omni populo *designavit Ottonem filium suum Regem*, & cæteris filiis suis prædia cum thesauris suis distribuebat. Obiit autem anno vitæ suæ LX. & à filiis suis in *Quedelingburg in Basilica S. Petri sepultus est* ante summum altare, cum lacrimis & planctu multorum. Quilibet in vincendis hostibus suis gloriosus fuerit, tamen quia pacificus erat, nullam operam dedit, ut effugatis ab Italia tyrannis, qui quasi conductitii & mercenarii alter alteri succedentes Imperium dilaniabant benedictionem Imperialem & coronam accepisset. Mons autem *secundum Sigebertum*, in quo Henricus Rex sepultus est, postea flammam in multis locis evomuit.

- (a) zu Memleben an der Unstrut. Die Sachsen-Chronick setzt hiervor mit Unrecht / Mißleben bey Bernigeroda. Sagittar.
 (b) de morte Henrici Aucupis, vid. Witikindus, Luitprandus, Ditmarus, aliique Auctores, à Gundlingio in vita ejus Sect. 35. & Struvio Dissert. XI. de Henrico Aucupe §. 25. adducti.

Ad eundem Annum 936. ex *Cronicis Saxonum*:

Mechildis uxor Henrici, mater Ottonis primi, fuit *de Angaria** de sanguine Wydekindi Regis Angarorum. & educata in Cœnobio *Hervordensi*. Hæc defuncto Henrico viro suo *juxta conceptum*

Et dispositionem Regis transtulit moniales clausas de Wynethusen in Querdelingburg. Et post ibidem in Basilica S. Servatii, juxta sepulcrum Domini sui Regis gloriosi sepulta est.

* Mathildis stirpem indagavit Gundling, in Dissert. de Henrico Aucupe p. 36. 37. 38. quem vide.

Ad Ann. 936.

Otto magnus (a) Henrici primi filius & Mechtildis filia Thiderici Regis Angarorum, Romanorum Imperator LXXIX. cepit anno Domini 936. & 37. annis imperavit. Anno tamen XXIII. regni sui primo à Papa Johanne coronam & benedictionem Imperialem accepit, *secundum Martinum*. Fuit autem hic Otto per Henricum patrem suum *Rex designatus* & postea Aquisgrani à *Principibus & populo electus* (b), ubi sedem regni Teuthonicorum Karolus M. constituerat. Ibique unctus est & *coronatus per Hilbertum Archiepiscopum Moguntinum*, genere Francorum, sed religione Monachum Fuldensem. Fuit autem iste XI. Imperator Teuthonicorum à Karolo magno, sed nullus eorum post Karolum magnum imperavit universaliter, nisi iste. Et quia primus fuit de lingua teuthonica, ideo primus Teuthonicorum Imperator nuncupatur.

Uxorem duxit *Edith* (c) filiam Edmundi Regis Anglorum *secundum Vincentium*. Alii tamen libri habent Edvardi. Hæc fuit soror potentissimi Regis Anglorum Edelstani, filii naturalis Edvardi.

(a) Chronicon Lareshamense T. 1. Freheri p. 69. post Cunradum Regem generali Principum habito conventu *Heinricus cognomento Saxo*, filius Ottonis Ducis Saxonici, in regnum sublimatur, ex quo diva Ottonum genealogia processit &c. regnavit annis XVI. Reliquit autem *heredem Regni* Ottonem primum, qui nulli post Karolum M. secundus victricibus semper armis regni sui terminos dilatavit, unde *cognomen* ut vocaretur *Magnus* promeruit iste.

(b) Witichindus libro 2. ineunte, ubi coronationem Ottonis I. diligenter describit, his verbis usus: *Omnis populus Francorum atque Saxonum jam olim designatum Regem à patre filium ejus Odalonem elegit sibi in Principem*. Ditmarus lib. 2. Ottonem filium ejus, *patria sui decreto ac petitione in Regem sibi & dominum elegerunt*.

Ima-

Imago electionis erat & ceremoniæ potius, sive solennis declaratio & inauguratio, quam electio propriè dicta. Dissentit tamen J. P. Ludovig in *dissert. de Henrico Aucupe*, ubi fanam falsissimamque esse illorum opinionem statuit, qui Regnum Germanicum non electione, sed hereditate & successionis lege ad filios & nepotes transivisse contendunt. Nam profecto, addit, Ottonem Henrici filium solis Germanorum liberrimisque suffragiis regnum tulisse acceptum, non modo anonymus auctor vitæ Mathildis perspicuè diseriteque narrat, sed etiam eâ de re ipsum Ottonem Casarem in Diplomate cœnobio Quedlinburgensi munificè concessio habemus consentientem. Conf. Pfeffingeri Vitriar. Illustratum pag. 91, edit. novæ.

(c) Otto I. Imperator in Diplomate quod extat in donationibus Belgicis Miræi L. 2. cap. 16. vocat primam conjugem suam, *Actigem*. De parentibus ipsius vid. Gundling. *Dissert. de Henrico Aucupe* p. 189. seq. ubi eam Ann. 948. obiisse, demonstrare nititur, cum tamen Excerpta ex *Chronico Coloniensi veteri*, quæ primo Trimestri exhibuimus, eam jam Anno 942. mortuam testentur.

Ad Ann. 937.

Primo anno Ottonis, qui est Domini 937. Otto Rex cœpit ædificare urbem *Magdeburg*, & fundavit in ea * abbatiam regalem Ordinis S. Benedicti, quam postea in Archi-Episcopatum mutavit, cœnobium monachorum, quod prius fundatum fuerat in loco, ubi nunc major Ecclesia est *S. Mauricii*, ** *secundum Eggbardum*, in locum illum, puta in montem ubi jam residet, extra urbis murum transferendo.

* Vide *Sagittarii Antiquitates Archi-Episcopatus Magdeburgensis*, quæ cum ad Annum usque 973. pertingant, unâ cum *Vorburgii Historia rerum gestarum, sub tribus Ottonibus*, A. 1709. Francofurti in fol. edita, Ottonis I. Historiam egregie illustrant. Conf. Pfeffingeri Vitriar. Illustr. p. 1218.

** Aneas Sylvius in Europa cap. 23. In *Magdeburga Archi-Episcopalis sedes* habetur, & in honore S. Mauriti, ex quadrato lapide dives templum, Otthonum nobile opus, & in eo S. Florentii corpus &c. *Vexillum S. Mauriti* hic quot annis ostenditur. Petrus Steuartius, Academia Ingolstadiensis olim Professor, Theologus & Procancellarius, notas & notationes in *vitam S. Mauriti & Sociorum conscriptam à S. Eucherio, Episcopo Lugdunensi* edidit, ubi varia nec injucunda scitu de his cœlitibus ex antiquorum monumentis

mentis pronit, teste *Greifero Rerum Variarum Lib. 3. c. 10. Ditmarus Lib. 4. Chronici* scribit, neminem impune ferre, qui res S. Mauricii invadat.

Ad Ann. 945.

Otto Rex Romanorum corpus *S. Innocentii* martyris secundum *Egghardum*, in urbem Parthenopolim, quæ & Magdeburg dicitur, transtulit.

Ad Ann. 946.

Henricus frater Ottonis Regis secundum *Sigibertum* in urbe *Merseburg* à fratre suo *Ottone* obsessus, projectis armis ad pedes ejus provolutus est, & misericordiam ipsius interpellans, in custodiam carceris est missus.

Ad Ann. 947.

Bertoldus Dux Bavariae, frater *Arnulfi* secundum *Egghardum* defunctus est, & *Henrico* fratri *Otonis* de carcere erepto Ducatus *Bavariæ* est commissus, fratri suo reconciliato per Principes.

Ad Ann. 948.

Hobold nobilis Comes de Anehald, secundum *Egghardum*, cum fratribus suis *Brunone* & *Friderico* ac *Wiberge* Sorore sua, fundaverunt monasterium in *Gbezeke* * in prædio suo, in honorem S. Dei Genitricis *Mariæ* & S. *Cyriaci* Martyris. Quod postea per *Ottonem* tertium (primum, vid. *Schaten*) ditatum, & in tutelam regiam est acceptum, & prædicto *Hohold* sicut *Advocato* per tempora vitæ suæ est commissum. Et præfata *Wiberge* facta in eo *Abbatissa* ibidem honorifice est sepulta.

* *Schaten* in *Annal. Paderbornens.* ad Ann. 946. scribit: *Referunt ad hunc annum initia Gesekensis Monasterii Sanctimonialium Virginum. Olim locus ille intra Diocesin Paderbornensem, qui post commutatione Colonienf. cesit. Conditor Hoholtus in Westphalia Comes, cujus deinde comitatus dono Heinrici Imperatoris Meinſberco Episcopo nostro datus. Idem ad Ann. 952. exhibet Diploma Ottonis primi, Gesekensium Canonicarum Virginum Collegium ejusque foundationem confirmantis, ubi inter alia Hoholtus fraterque ejus Bruno & Fridericus, sororque eorum Wierurga, quoddam monasterium in loco Gifski in illorum prædio ab illis in honore Dei ejusque Genitricis semper Virginis Maria, sanctique Cyriaci Martyris nobis construxisse, dicuntur.*

Ad

Ad Ann. 955.

S. Patroclus martyr & miles *Tracasinus* per *Brunonem* Archiepiscopum *Coloniensem* transfertur in *Sozatum* oppidum *Angarorum secundum Egghardum*, opibus quidem plenum sed fide vacuum.

Ad Ann. 957.

Vicesimo primo anno *Otonis* (juxta alios vicesimo secundo) qui est *Domini 957*. *Monachus* gravis orta fuit persecutio secundum *Egghardum*, quibusdam Pontificibus affirmantibus, melius fore paucos viros perfectos, quam plures negligentes in monasteriis esse. Ideoque oportere conversationes eorum per monasteria respicere, & non bene conversantes abjicere, ceteros vero bene viventes retinere. Sed mentita est falsa opinio sibi, cum *Christus* in *Evangelio* prohibeat *zizania* de *tritico* evellere, sed sinere usque ad messem crescere, ne uno incaute eradicato evellatur & aliud, quod & cum his monachis factum est. Nam plures propriæ infirmitatis conscii, deposito habitu & relictis monasteriis, grave onus Sacerdotii devitabant. Plures etiam hoc summum Pontificem non pie sed subdole fecisse arbitrati sunt, in dehonestationem videlicet venerabilis *Viri Hademari Abbatis Fuldenfis*, *Regi Ottoni fidelis*, quem confundere nitebantur, eo quod *Ottoni fidelis* & familiaris existeret. Sed semina iniqua incassum sparsa sunt. Nam prædictus *Abbas* in gratia *Regis* remansit, & quod *Papa* cum suis facere optavit non implevit.

Ad Ann. 962.

Otto Imperator secundum *Helmoldum* in *Cronicis Slavorum* in urbe *Magd. burg* monasterium *S. Benedicti* ab eo fundatum, extra muros ejusdem transtulit, & in loco ejus *Ecclesiam metropolitanam* constituit, cui *Adelbertum* summæ sanctitatis *Virum* primum præfexit &c. (vid. *Helmold. Lib. I. cap. XI.*)

Ad Ann. 968.

Regalis *Abbatia* quæ per *Ottonem* Imperatorem translata est in urbe *Magdeburg* ad alium locum, ut supra anno *Otonis 26*. patuit, auctoritate *Papæ Johannis* jam stabilita est, & loco ejus *Archiepiscopatus* (a) positus secundum *Egghardum*. Hujus *Archiepiscopa-*

X

scopa.

scopatus Ecclesia prius fundata fuerat sub Episcopali titulo in *Vrose* per Karolum magnum, sed modo translata est in Magdeburg & metropolis facta, cui subiectæ sunt Ecclesiæ plures ut *Merseburgensis* (b), cui præfecit in Episcopum *B-ssonem* (c), virum religiosum; *Pozenacensem* [Poranitz, aliud Chron. MS.] cui dedit primum Episcopum *Jordanum*; *Tzitzensem* (d), cui præfecit *Borchardum* in Episcopum; *Brandenburgensem*, cui Episcopum dedit *Dodilonem*; *Havelbergensem*, cui primum præfecit Episcopum *Tudonem*; *Mysfensensem* (e), cui dedit in Episcopum *Hugonem*.

(a) vid. Kranzii *Metropolis* lib. 6, c. 12. *Chronicon Archi-Episcopatus Magdeburgensis* T. 2. *Rer. Germ. Meibomii*, *Sagittarii Antiquitates Archi-Episcopatus Magdeb. Historia Erektionis Ecclesiæ Magdeb.* T. 1. *Meibom. Pfeffingeri Vitriar. Illustr.* L. 1. Tit. 15. p. 12 9.

(b) *Merseburgensis Ecclesia tempore M. Ottonis* (illius inquam qui ad *Lycum fluvium* sub *S. Udalrico confessore* Ungaros prostravit, & Reges eorum, *Lætium videlicet & Assur Ransbone*, Principibus hoc fieri adjudicantibus in patibulo suspendit) assiduâ incursionibus & hostili vastatione Sclavorum ad nihilum redacta est. Et quia violentiis vicinarum nationum non poterat resistere, in possessionibus, in religione, & in omnibus, quæ ad pontificalem dignitatem pertinebant, penitus cæpit desicere. Accidit autem ut eodem tempore *Magdeburgensis Ecclesiæ Archi-Episcopus* viam universæ carniæ ingrederetur, & *Merseburgensis præsul* propter sapientiam à Deo sibi collatam, & propter multas virtutes quibus adornatus erat, ob quas etiam *Othoni* magno gratissimus extitit, in cathedram *Magdeburgensem*, prædicto Rege id efficiente, præponeretur. Factum est autem, ut *Merseburgensis Episcopatus* penitus destrueretur, & quæ potiora erant illius Ecclesiæ, in prædiis, in ministerialibus, in ornamentis, in ditionem *Magdeburgensis Ecclesiæ* transferrentur, & de quibusdam reliquis possessionum, quæ *Merseburg* remanserant, *Abbatia* inibi construeretur. Quod factum usque ad tempus pii *Confessoris Henrici* immutatum permansit. *Vita S. Henrici*, cap. 3. *Conf. Ditmar.* lib. 3. p. 54. ed. *Mader*, ubi de *Gisilero Merseburgensem Episcopatum*

tum

tum destruente enucleatè narrat, & inter alia *Mersburgensia Diplomata* ab eo *abolita* memorat his verbis: *Præcepta quæ munera regalia seu Imperialia detinebant, aut igni comburebat, aut Ecclesiæ suæ mutato nomine designari fecit* &c. vid. etiam Chron. Magdeburg. T. 2. Meibom. p. 278. & 281. quod Ditmarum sequitur.

(c) de Bosone primo Episcopo Merseburgensi ita Ditmarus: Beneficium autem omne, quod ad Ecclesias in Merseburg an in mīmileve positas, ac ad *Thornburg* & *Kirchberg* pertinentes fuit, antequam ordinaretur obtinuit (ab Ottone M.) *dieses Kirchberg*, schreibt Sagittarius in Antiquit. Marchionatus Thuring. MS. wird wohl kein anders seyn, denn davon die Burggraven von Kirchberg ihren Nahmen führen, und gleich über Jena gelegen gewesen; wovon noch der einzige länglicht runde Thurm auf dem also genannten *Haußberge* übrig ist.

(d) Episcopatus *Citicensis* ad *Elisrum* ab Ottone M. constitutus postea *Numburgum* translatus fuit, consentiente Conrado Salico Imperatore, qui in diplomate Ao. 1032. Ecclesiæ *Numburgensi* concessio simul *regalem cortem* (sein Königliches Cammerguth) *BALCHSTED* in pago *Thuringie* in Comitatu *Madelgobonis* sitam donavit. Vide plura de hac *Translatione* in *Sagittarii Historia Eccardi II.*

(e) Diploma foundationis Ecclesiæ *Misnensis* exhibet Meibom. T. 1. p. 752. Scriptores qui illius historiam illustrent recenset Plessingerus in *Vitriario Illustrato* lib. I. tit. XV. p. 1221.

Ad Ann. 972. de *Hermanno Billingio.*

Hic Hermannus Dux genuit Duces *Bennonem*, qui & *Bernhardus* dictus est, & *Ludgerum*. *Benno* vero Dux genuit Duces *Bernhardum* & *Tidemarum*, *Bernhardus* Dux genuit *Ortholfum* & *Hermannum*. *Ortholfus* genuit Duces, *Otonem* & *Magnum*. *Magnus* autem Dux sine herede masculino decessit, relinquens duas filias, quarum una *Eyleke* nomine nupsit *Ottoni* Comiti de *Soltvedele*, quæ genuit ei *Albertum* Marchionem de *Brandenburg*, cognomento *Ursum*. Et ita in illo Duce magno prosapia Ducis *Hermani* filii *Wylingi* finiebatur. Altera vero filia *Wilfildis* nomine, vel

secundum alios Mechtildis, nupsit Welpo Duci Bavariæ [**Henrico nigro, sive Catulo*] qui Dux Welpo ex supradicto Henrico fratre Ottonis Imperatoris fuit procreatus. [*Condonandus hic error genealogicus monacho*] Et dicta *Wilsitis* genuit eidem Duci Welpo Henricum Leonem, [*Leonis patrem.*] Hic Henricus Leo Dux & Albertus Marchio Ursus, prædictarum fororum filii, pro prælibato Ducatu Saxonie & Westphalie contenderunt, sed Henricus Leo Ducatum obtinuit. Postquam autem Otto Magnus Imperator Ludolfum filium suum & Henricum fratrem suum Ducatu Saxonie & Westphalie propter eorum rebellionem privaverat, & Hermanno filio *Wylingi russici* † contulerat, hi duo puta filius ejus & frater ejus gratiam Imperatoris affectabant; quos in gratiam recipiens dedit filio suo Ludolfo Ducatum Sueviæ, & Henrico fratri suo Ducatum Bavariæ pro tunc vacantes. Sed filius ejus Ludolfus statim post donationem sine hærede decessit, & sic Dux Henricus, frater Ottonis Imperatoris Ducatum Sueviæ cum Ducatu Bavariæ obtinuit. A quo Duce Henrico Imperatores & Reges infra scripti sunt procreati, puta Henricus secundus, Conradus secundus filius †† Henrici secundi. Henricus tertius, Conradi secundi filius. Henricus quartus, Henrici tertii filius. Henricus quintus, Henrici quarti filius. Conradus tertius, Henrici quinti nepos (*ex sorore Agnete*) Fridericus primus, Conradi tertii fratris filius. Henricus sextus, Friderici primi filius. Fridericus secundus, Henrici sexti filius. Conradus quartus & Henricus septimus, Friderici secundi filii, ac ipsorum Imperatorum & Regum filii & fratres Duces Bavariæ, Sueviæ, Austriæ, Saxonie, Ungariæ & Westphalie, & quamplures alii Marchiones, Lantgravii, & Comites illustres, nec non Cardinales, Archi-Episcopi & Episcopi, per mundum dispersi in diversis provinciis & regionibus, de quibus singulis tædium esset scribere.

Iste Hermannus Dux *secundum Helmoldum* (*nihil hac de re in Helmollo*) dicitur fundasse ††† *monasterium in honorem S. Michaelis* in castro montis Luneburgensis, & bonis magnis ipsum dotasse, quamvis quidam foundationem ejus attribuant Wiperto Episcopo primo Verdensi, & quidam aliis Principibus. *Benno* vero filius *Hermannii Ducis*, quod pater suus incompletum reliquerat, ipse
 per-

perfecit, & quendam religiosum Virum Ludevvicum nomine de Monasterio S. Panthaleonis illi Monasterio in Abbatem primum præfecit.

† Fabula hæc jam pridem explosa à Meibomio in Vindiciis Billinganis, Sagittario in Historia Bardewicensi cap. V. §. II p. 158. & Pfeffingero in Vitriar. illustrato Lib. I. Tit. XI. p. 980 981.

†† Conradi secundi sive Salici pater dictus fuit Henricus, sed diversus plane ab Henrico II. sive Sancto.

††† Amplificatorem potius quam conditorem Monasterii S. Michaelis extitisse Hermannum, putat Sagittarius in Historia Bardevici cap. 5. §. 5. & in Dissertat. de Originibus Luneburgi cap. 2. §. 20. Vetus Chronicon MS. Herzoge Herzman wart begrabin in deme Munstere tzu Luneborg: unde daz da hatte gefiſst Herzoge Bernhart daz Closter tzu sente Michael/ daz volbrachte her/ unde sahte ein Apt darin/ der was genant Fridericus/ der was von sente Pantaleonen von Colne. Der Keiser Otte gab in daz Closter einen Tzol vor der Tzolge/ unde bestetigte in myt siner Hantfesten.

Ad Ann. 973.

Magister Hermannus, cum ad hunc Annum ex Egghardo retulisset, *Ottone* primum Magdeburgi tumultatum fuisse (quæ etiam habentur in Chronico Urspergensis p. 162.) addit: *Statua autem ejus in Urbis illius foro magno, solemniter est ex lapidibus pulcris erecta.*

Ad eundem Ann. de Ottone 2. Imp.

Hic vivente patre in Regem est electus, & postea Romæ Imperator benedictus & coronatus. Qui mox, ut pater defunctus est, ab omnibus qui aderant *denuo eligitur*, & in regni sedem locatur. Et statim Ottone parvulo filio suo in Saxonia *sub tutela relicto Hermannæ Ducis Saxonie & Westphaliæ*, cum uxore sua & exercitu magno per Italiam transiens venit Romam, ibique à Benedicto Papa cum maximo gaudio est secundò coronatus cum uxore sua Cleopha [Theophanu.]

Ad Ann. 977.

Theodericus secundus Comes Hollandiæ secundum *Egghardum* in Egmunde lapideam ædificavit Ecclesiam magnis sumptibus, & ligneam, quam Pater suus fecerat, sustulit, Sanctimoniales vero, quæ ob bestialitatem Frisonum vitam Monasticam ibi ducere non poterant, removens, Monachos ibi collocavit.

X 3

Ad

Ad Ann. 981.

Hermannus Dux Saxonie & Westphalie, filius Wylingi obiit † secundum Cronicam Saxonum, cui filius suus *Benno* successit, alio nomine *Bernhardus*.

† Hermannum Billurgum ante Ottonem I. Cæsarem obiisse demonstrat Meibom. in sine Vindiciar, Billing. Anno scilicet 973. Kal. April. teste Sagittario in Historia Bardevici cap. 5. p. 161.

Ad eund. Ann. 981.

Otto Imperator Apulium & Calabriam Italiae, Provincias ad jus regni Græcorum pertinentes *secundum Vincentium* transferre ad Imperium Romanum conatus est, maxime propter affinitatem, quam per uxorem suam *Cleopham* cum Græcorum Imperatore habebat.

Ad Ann. 985.

Theodericus secundus Comes Hollandiæ, secundum *Sigibertum* * precibus *Egberti Treverensis Archi-Episcopi & Theophaniæ*, sive *Cleophæ Imperatricis*, matris *Otonis*, *quidquid in beneficiis tenuerant antecessores ejus, ipse suscepit in proprietatem.*

* Nihil hac de re in *Sigeberto* editionis *Pistorii*.

Ad Ann. 987.

Hermannus commemorans, quod *Hugo Capetus, Carolus Dux Lotharingæ*, *Lotharii Regis fratrem*, cum uxore captum custodia tradiderit, addit: *Qui (Carolus) vinculus Aurelianus ducitur, & turris custodia mancipatur. Ubi duos genuit filios, Lodovicum * scilicet & Karolum, & tandem ibidem moritur. Reliquit etiam duas filias Gerbergam & Ermegardam.*

* Iste *Lodovicus* postea in *Germaniâ Landgraviorum Thuringiæ & Hassæ lineam* propagasse, & à *Carolo Magno* per lineam masculinam descendisse, vulgo creditur; (quam opinionem, præter *Nicolaum Vignierium*, *Claudium Fauchetum*, aliosque *Geneographos Gallicos*, tueri nititur *Lotharingicæ Profapiæ strenuus assertor, Louys Chanterau le Fèvre dans ses memoires de Lorraine*) aliis tamen verisimilius visum, *Carolus & Ludovicum* in flore juventutis decessisse.

Ad Ann. 987. de *Hugone Capeto*.

Hic *Hugo* fuit filius magni *Hugonis Comitis Parisiensis*, nec fuit de progenie *Karoli Magni*, sed de genere *Saxonum*, &c. Dicebatur autem hic Rex *Hugo Zaphetib* id est *Capucium*.

Ad

Ad Ann. 989.

Theodericus secundus Comes Hollandiæ obiit *secundum Vincen-*
tium, & juxta uxorem suam *Hildegardem* in Egmunda monasterio se-
pelitur. Cui successit *Arnulfus* filius ejus, habens uxorem *Lutbgar-*
dam sororem Theophaniæ vel secundum alios Cleophæ Imperatricis
matris Ottonis hujus (tertii) & quinque Annis regens.

Ad Ann. 991.

Cleopha seu Theophania Imperatrix, & mater Ottonis Impera-
toris *secundum Eggbardum* obiit, & in Quedelingsburg sepulta dici-
tur.

Ad Ann. 993.

Bellum grande fuit inter *Arnulfum* Comitem Hollandiæ tertium
& Frisones, *secundum Eggbardum*, in quo dictus Arnulfus Comes
occubuit cum maxima strage suorum, & in Monasterio Egmunda se-
pultus est. Cui successit *Theodericus filius* ejus unà cum *fratre suo Si-*
gfrido.

Ecclesia in *Gandersheym* dedicata est hoc Anno secundum *Cro-*
nica Saxonum per Episcopum Hiltinsheymensem, & pluribus bonis
dotata.

Ad Ann. 994.

Berwardus, Vir Deo devotus, claris ortus natalibus *secundum*
Eggbardum, ex filia Comitis Palatini, in *Hiltinsheym* literis eruditus
fuit. Hic peritus fuit in arte sculptoria & *aurifabricatoria*, castrum
Somershenburg avi sui jam senis prudenter regens. Tandem ejus bona
fama ad aures Imperatoris Ottonis perlata, ipsum vocavit ad curiam
suam, & instructor ac rector ipse factus est. De quo officio, defun-
cto Genbago Episcopo Hiltenshemensi, ipse in Episcopum ibidem
est electus & confirmatus. Quem Episcopatum industria multa gu-
bernans, redivitibus, libris, ornamentis, & *clenodiis diversis ex auro*
& *argento subtiliter elaboratis propriis manibus*, ampliavit. Crucem
etiam quandam faciens argenteam, nec habens nisi tres Dominici si-
gni partes, quas operi suo imponeret, angelus dictam quartam par-
tem S. Crucis ei de caelo attulit, & in Sinum suum locavit. Hic S.
Michaelis Monasterium in Hiltensheym mirò opere decoratum, & di-
vitiis

vitiis multis dotatum exstruxit, * in quo & ipse habitum S. Benedicti induit, & religiosam vitam ducens, bono fine ipsam terminavit,

* Conf Helmsold, L. 1. cap. 18. Vitam Bervvardi, qui præfuit studiis Ottonis III. à Tangmaro conscriptam, & à Surio jampridem editam inseruit Leibnitijs Tomo I, Script, Brunsvic num. 31, in Introd Bervvardum artis fabrilis, Pi-
etotia & chemia peritum fuisse asserens.

Ad Ann. 997.

Silvester Papa, natione Gallicus ex patre Roberto fedit Annis VI. & mensibus X. *secundum Martinum*. Iste alias Gilbertus dictus à pueritia Monachus Floriacensis adolevit in Diocesi Aurelianensi. Sed de religione apostatans venit in Hispaniam, ubi Christiani Toletum, & Sarraeni Hispalim urbem, quam Sibiliam vulgariter nominant, caput regni habentes, divinationibus & incantationibus student. Et veniens Hispalim ad studium in tantum profecit, quod etiam magni Domini discipuli ejus fierent, puta Otto Imperator, Robertus Rex Franciæ, & Leothericus, post Episcopus Senonensis. Studuit etiam ibidem cantus avium & vocatus earum mysterium. Quadrivium quoque totum ebibit, ita ut postea ille *artes in Gallia revocari jamdudum abolitas*. Robertus autem Rex Franciæ factus, fecit ipsum Archiepiscopum Rhemensem, ubi ipse fecit arte magica *horologium & organa hydraulica*, ubi mirabiliter per aquarum violentiam calefactarum implet ventus emergens concavitatem barbiti, & per multiforatales tractus æreæ fistulæ modulantes voces emittunt. Veniens autem in Galliam publicas Scholas professus est, habens etiam philosophos & studiorum socios *Constantium* Abbatem Monasterii S. maximi, quod est ultra Aurelianis, ad quem edidit *regulam de Abaco; Adelboldum* Episcopum Wirzburgensem, qui fecit epistolam ad eundem Gilbertum *de questione Diametri super Macrobius*.

Ad eundem Ann. 997.

Basilica S. Stephani in Halberstadt combusta est secundum Cronica Saxonum, sed à Hildemaro Episcopo est reedificata & consecrata in die S. Galli auxilio fere XX. Episcoporum. Ad cujus Ecclesiæ dedicationem Otto Imperator cum Adelheyde uxore (*Leg. avia*) sua & totius Saxonie optimatibus præfens aderat cum eis solemnizando.

Ad

Ad Ann. 1011.

Benno Dux Saxoniae & Westfaliae obiit † feliciter in Domino *secundum Egghardum*, qui juxta *Ludgerum fratrem* suum in cripta Monasterii S. Michaelis in Monte Lüneburg constructi est sepultus. Qui fratres ambo, destructo castro & Monasterio translato per cives Lüneburgenses intra Urbem sunt tumulati.

† Annal. Hildesheim. T. I. Leibnit. ad Ann. M. XI *Rex* (Heinricus II.) *natalem Domini Frankensford celebravit*, & in capite jejunii *Corbejam venit*. Ibi *Bernhardus pius Dux* V. Id. Febr. obiit, & in Lüniburg Cænobio B. Michaelis magno exequiarum planctu sepultus, quod ipse à fundamento construxerat, & in quo Monachorum congregationem adunaverat. Post quem vero filius ejus *Benno Ducatum* obtinuit. Chronicon Francorum MS. Mabillonii ad dictum Annum: *Mortuo Duce Bernharo filius ejus Bernhardus in ducatu successit*. Hujus frater erat *Thietmarus Comes*, qui interfectus est postmodum in duello coram *Heinrico Imperatore* (Heinrico III. vid. Lambert. ad Ann. 1048. & Adam. Bremenf. L. 3. c. 8.) *Octavo decimo die mortis* supradicti Ducis, mortuus est *Ludigerus frater* ejus, & eodem Anno *Hildegardis Ductrix* obiit. Quam ditionem tenuerit *Ludgerus*, conjectura indagat *Cranzius Saxon. L. 4. c. 29* qui omnino videndus. De Uxore ejusdem; *Emma*, hæc prodit *Adamus Bremenf. L. 2. c. 32. Anno Archi-Episcopi*, (Libentii Senioris) *XXII, Benno Dux Saxonum obiit*, & *Ludgerus frater* ejus, qui cum uxore sua *Venerabili Emma Bremenf. Ecclesia plurima bona fecerunt*. Fuit *Emma* soror *Meinverci Episcopi Paderbornensis*, restante eodem *Adamo L. 2. cap. 60.* ubi hæc verba leguntur: *In diebus illis nobilissima Senatrix Emma obiit, uxor quondam Ludgeri Comitis & soror Meginverci Episcopi Paderburnensis, sed vidua jam per annos quadraginta, quæ ingentem thesaurum, quem habuit, totum fere pauperibus & Ecclesiis dispersit, cujus corpus in Bremenf. requiescit Ecclesia, anima vero gaudet in caelesti requie: quæ dum adhuc viveret Bremenf. Ecclesia cortem siliplaga juxta Rhenum dedit*. Hactenus *Adamus*: ex quo *Emma* obitum ad Ann. 1042. refert *Schaten in Annal. Paderborn. VVolterus in Chron. Bremenf. T. 2. Meibom. p. 32. Est sepulta in Ecclesia Bremenf. in parte australi sub stabo quodam quadrato lapide, erecto in signum sanctitatis ejus, ne pedibus concutatur, nec etiam aliquantisper postea tangatur*. Ibidem etiam hæc leguntur: *Emina* (ita vocatur *Emma* à *VVoltero*, quæ *Adamo Bremenf. Emma* audit) *quasi omne patrimonium suum dedit Bremenf. Ecclesia, & pascua extra Bremam, undonec bufæ, nec asylvus, nec alii nocivi vermes reptantes aut volantes apparere poterunt merito S. Emina vidua in aeternum*. Istius prati meminit quoque *Cranzius Saxon. L. 4. c. 9* confer de *Emma* liberalitate erga Ecclesiam Bremenfem, *Adamum L. 2. c. 49.*

Y

Ad

Ad Ann. 1065,

Harvvicus Noricorum Rex *secundum Egghardum* in festis paschalibus cum mille pene navibus venit in Angliam regnaturus, & in Urbe Eboracensi plus quam mille laicos & centum presbyteros interfecit. Cui Haroldus Rex Anglorum cum VII. legionibus occurrens, ipsum cum multis occidit. Interim *Wilhelmus Comes Normannorum* cum Francis Angliam intravit, & conferto cum Anglis prælio Haroldum cum multis militibus peremit, & regnavit in Anglia pro eo annis XXVI. Hic *Wilhelmus* fuit *filius Roberti*, filii Richardi secundi Comitis Normannorum ex concubina. Qui priusquam nasceretur, vidit mater ejus intestina sua per totam Angliam & Normanniam extenta, quo præfigurabatur pueri futura magnitudo. Natus vero jam ut terram attigit, ambas manus junco, quo pavimenti pulvis cavebatur, implevit, stricteque corripuit pugnans, unde obstetrix clamavit eum Regem futurum. Cum autem adolevisset, à Henrico Rege Francorum militiæ insignia suscepit, duxitque uxorem *Mechildem*, filiam Baldovvini Comitis Flandriæ, & fuit Comes Normannorum XXX. annis. Huic *Alexander Papa vexillum in omne regnum Angliæ misit*. (a) Cumque mare transisset in egressu navis pene lapsus, (b) audivit acclamari sibi à proximo milite: tenes Angliam Comes, Rex futurus. Haroldus autem Rex Angliæ à bello, quo Regem Noricorum devicerat, revertebatur, cui Wilhelmus Monachum legatum misit tria ferentem, ut scilicet Haroldus vel regno secundum conditiones discederet, vel ut sub eo regnaret, vel certe spectante utroque exercitu gladio rem ventilaret. Haroldus vero legatum absque responso abegit, & Angli noctem illam in potibus & cantibus in omnem duxerunt. Normanni vero confitebantur, & mane corpori communicabant Dominico. Comes autem arma poscens *casu loriam eversam* (c) induit: quem casum risu corrigens, vertetur, inquit, Deo auxiliante Comitatus meus in regnum. Utrobique ergo atrociter pugnatur. Angli namque tot Normannos straverunt, ut fossatum quoddam cumulo cadaverum implentes, ipsum campi planicie coæquarent. Tunc Haroldus ictu Sagittæ à longe in cerebro percussus interiit, jacentis autem Regis femur unus militum gladio præscindens, ignominia notatus est à Wilhelmo Comite, & militia privatus. Idem

Wil.

Wilhelmus ea die discurrendo, pugnando, & exhortando tres equos sub se confossos amisit. Pugnatur itaque ad noctem, & nihil sanguinis è corpore ejus tractum est, quamvis jaculis multis percuteretur. Corpus autem Regis Haroldi matri repententi VWilhelmus remisit absque precio, licet illa multa munera per legatos obtulerit. Die ergo natalis Domini coronatus est ab Alredo Episcopo Eboracensi, nolens benedictionem accipere à Stigando Archi-Episcopo Cantuariensi, eo quod illegitime Episcopus factus esset. Hic VWilhelmus factus Rex misit Romam *vexillum regium Haroldi*, (d) quod erat in hominis pugnantis figura, auro & lapidibus preciosis arte sumptuosa contextum. Urbem quoque Oxoniam rebellantem subegit, levi negotio parte muri cadente & ingressum illi dante, quam partem ille audacius affiliit, protestans homines irreverentes auxilio Dei dejiciendos, quia unus eorum super muros stans nudato inguine auram sonitu inferioris partis turbaverat in contemptum Normannorum.

- (a) Vexillum à Papa Alexandro Villielmo in omen regni contraditum fuisse, testatur VWilhelmus Malmesburiensis pag. 100.
- (b) Mathæi Paris Historia Anglica pag. 2. *Dux Willielmus in egressu navis pede lapsus est, casum in melius commutavit miles, qui prope stabat, dicens; O Dux, inquit, Angliam tenes, Rex futurus*
- (c) De lorica inversâ, & prælio prope Hastings inter Haroldum & Willhelmum commisso, vid. Mathæus Paris, l. c. Rogerius Hovedenus ad Ann. 1066. p. 448. sq. Ingulphus, VWillielmi, necdum Regis, Scriba, postea Abbas Croilandix, in Historiâ, cum aliis Scriptoribus Anglicis, Oxoniæ Ann. 1684. è Theatro Scheldoniano in fol. editâ, p. 69. conf. Chronicon Alberici ad Ann. 1066. pag. 108.
- (d) Iisdem pene verbis vexillum Haroldi describit VWilhelmus Malmesbur. pag. 101.

Ad Ann. 1140.

Hildegardis † altera Sibilla nascitur prope Pingriam [*Bingen*] super Renum flumen, secundum *Vincentium in Speculo*. Hæc multa & miranda prædixit. Quantæ autem Sanctitatis fuerit hæc Sancta mulier,

Y 2

lier,

lier, ostenditur in *Epistola Gebenonis in Pentacronon Sanctæ Hildegardis*, ubi dicitur:

Sancta Virgo Hildegardis & magistra Monasterii S. Ruperti, quod situm est apud Pingriam, quantæ Sanctitatis quantique meriti fuerit apud Deum & apud homines, caritatem vestram latere non credo. Sed si forsitan ignoratis legite *libellum vite ejus*, legite *diversas epistolas magnatum terræ ad eam transmissas*, & præsertim trium Apostolicorum, puta *Eugenii, Anastasi, & Adriani, Conradi quoque Regis & Friderici primi Imperatoris, Patriarchæ Hierosolymitani, Archi-Episcoporum, Episcoporum, Abbatum, & Præpositorum*, & tunc dicere potestis in veritate: magnificavit eam Deus in conspectu Regum, & facies Principum admirata est eam. Hæc sancta Virgo *libros quosdam Deo jubente immo cogente scripsit*, in quibus quædam valde utilia & nostris temporibus necessaria de præsentis statu Ecclesiæ & de futuris temporibus * usque ad Anti-Christum, & de ipso Anti-Christo prophetavit. Sed quia omnes libros ejus pauci habere possunt vel legere, ea, quæ de futuris temporibus & de Anti-Christo in tribus libris suis seu *Scivias*, quem nominavit sic, eo quod doceat *Scientia vias*, & libro divinorum operum & libro epistolarum suarum prophetavit, *in hunc unum libellum ex maxima parte collegi*, & prout melius potui, in quinque tempora ordinavi. Quæ quidem V. tempora qui diligenter legere & studiose distinguere voluerit, & præsentem statum Ecclesiæ & omnia futura tempora & pericula, ac adventum Anti Christi quasi in Speculo prævidebit. Unde, si placet vobis, vocetur Liber ipse, *Speculum futurorum temporum seu Pentacronon Sanctæ Hildegardis*, id est, de quinque temporibus de quibus in eo prophetat. Penta enim quinque, & cronos tempus Græce dicitur &c. *Ex prologo in librum eundem*. Sciendum quod Libri S. Hildegardis recepti & canonizati sunt à Papa Eugenio in Concilio Treverensi, præsentibus multis Episcopis tam Teutonicorum, quam Francorum, & S. Bernhardo Abate Clareyallensi.

† De Hildegarde vid. Albertus Stadenſis post Ann. 1153. Ubi Cleri Colonienſis & Hildegardis Epistolæ amœbas exhibet. conf. Albericum in Chron. ad Ann. 1141. 1153. 1163. Petrum de Natalibus Lib. V. Catal. Sanctorum c. 139. Voffium de Historicis Latinis p. 435 Baron. T. XII Annal. f. 368 471. Oſiandri Epitomen Hiſtor. Eccleſiaſt. Centur. XII. p. 237. & 276 Olearii Abacum

Abacum patrum. Eam obiisse dicit anno 1119. Mineus in Aucturio de Scrip-
tor. Ecclef. p. 255. Imperite virum facit ex foemina Petrus Gregorius Tom.
III. Syntagmatis artis mirabilis p. 351. vocans, *Hildegardum Monachum*
S. Rudberti.

* Sic de RUINA IMPERII ROMANI (in Chronico Alberti Stadenfis p. 284.
edit. Kulpis) quædam prædixit *Hildegardis*, quæ mihi hodiernam rerum faci-
ciem intuenti, Conringii opinionem, compagem illam male coherentem
& toties luxatam tandem solutum iri, totumque illud chaos in fermentatio-
ne existens, in separationem aliquando & novam generationem exiturum
alicubi statuentis, confirmare visa sunt, & digna quæ hic apponerentur; In
illis diebus Imperatores Romana dignitatis à fortitudine, quæ prius Roma-
norum regnum tenuerant, descendentes, in gloria sua imbecilles fient.
Reges & Principes multorum populorum, qui prius Romano Imperio sub-
jecti erant, se ab eo separabunt, nec ulterius subjicientur. Et sic Roma-
num Imperium in defectum dispergetur. Nam unaquæque provincia,
& quisque populus Regem sibi tunc instituet cui obediat, dicens,
quod latitudo Romani Imperii magis sibi oneri fuerit quam honori.
Postquam imperiale sceptrum hoc modo divisum fuerit, nec reparari po-
tuerit, tunc etiam insula apostolici honoris dividetur. Quia enim
nec Principes nec reliqui homines tam spiritualis quam secularis ordinis in
apostolico nomine ullam religionem tunc invenient, dignitatem nominis
illius imminuent. Alios quoque magistros & Archi-Episcopos sub alio no-
mine in diversis regionibus sibi præferent, ita ut etiam Apostolicus eo tem-
pore dilatione honoris pristinae dignitatis attenuatus, Romam & pau-
ca illi adjacentia loca vix tunc sub insula sua obtineat. Hæc etiam ex
parte belli evenient, ex parte quoque per commune consilium & consensum
& spiritualium & secularium populorum, vel hortantibus, ut quisque se-
cularis Princeps regnum & populum suum munit & regat, & ut quili-
bet Archiepiscopus, seu alius spiritualis magister, subditos suos ad rectitu-
dinem disciplina constringat. Tunc iterum iniquitas aliquantulum de-
biliter jacebit, interdum quoque surgere attentabit. Tunc unusquisque
Rex & Princeps ac Episcopus se ipsum in alio castigabit. Aer quoque tunc
iterum suavis erit, & fructus terra utilis, & homines sani ac fortes. In
ipsis etiam diebus multi Prophetæ ac sapientes erunt, & occulta Prophetarum
& aliarum scripturarum sapientibus tunc ad plenum patebunt, &
filii & filia eorum prophetabunt, etiam in similitudine doctrinæ Apostolo-
rum. Interim & multæ hereses, & plurimæ turpitudines cum aliis ma-
lis pullulabant, qui Anti-Christum in proximo adesse offendunt.

Ad Ann. 1154. de Friderico primo.

Ille fuit ex Agnete sorore Henrici V. quæ quidem genuit tres fi-
lios* puta Henricum, Fridericum & Conradum, Fuit autem iste

largus, strenuus, & in omnibus gloriosus. Habuit autem uxorem *Beatricem de Burgundia*, de qua genuit Henricum VI. qui ei successit. Qui & duxit Constantiam XL. anno, Regis Siciliae, Apuliae & Calabriae filiam. Quae anno suo XLI. eidem Henrico peperit Fridericum secundum. Fridericus etiam iste primus genuit Fridericum Ducem Sueviae, & Conradum Ducem, & Philippum, contra quem fuit electus Otto quartus.

* Errat Kornerus. Fridericus II. & Conradus nati sunt ex Friderico I. Sueviae Duce & Agnete. Postquam vero haec defuncto priori marito, Leopoldo Austriae Marchioni nupsisset Henricum Ducem Austriae pluresque alios liberos peperit. Vid. Otto Frising. de Gest. Friderici L. 1. c. 10. item cap. 29. & 30. Fragmentum incerti Auctoris, Alberto Argentinensi praefixum, Part. 2. Tomi Urstif, p. 84.

Ad eundem Ann. 1154.

Fridericus primus filius fuit Friderici, fratris Conradi Regis. Siquidem *Henricus Niger* Dux Bavariae ex Wulfilde uxore sua genuit *Henricum Catulum*, qui duxit Gertrudem, filiam Lotharii Imperatoris, & genuit ex ea *Henricum Leonem*; qui ex parte obtinuit Ducatum Bavariae & Saxoniae, ex matre vero *hereditatem de Brunsvic*. Pater enim ejus fuit filius Henrici Nigri Ducis Bavariae, & Wulfilidis filiae magni Ducis Saxoniae, unde pervenerunt ad eum Ducatus Bavariae Saxoniaeque. Mater autem ejus Gertrudis filia fuit Luderii five Lotharii Imperatoris, per quam venit ad eum Brunsvic. Henricus etiam Catulus ex Gertrude genuit *Jutam*, quam duxit Fridericus (II. Dux Sueviae) frater Conradi Regis, & genuit ex ea Fridericum primum Imperatorem. De hac stirpe erat *Conradus Episcopus Constantiensis*, qui canonizatus est.

Temporibus hujus Friderici fuit *Adolfus secundus Comes de Altona*, qui genuit *Fridericum, Everhardum, Engelbertum & Brunonem*. Fridericus factus est Colon. Archi-Episcopus, & cum Friderico Imperatore profectus est contra Mediolanum urbem, & obiit tandem in Papia. Cujus ossa relata sunt ad partes suas, & in *Berghe* sepulta.

Ad Ann. 1157.

Tertio anno † Friderici, qui est Domini M. C. LVII. *Adelbertus Marchio de Soltwedel* secundum *Egghardum* expugnavit *Brandenburg*.

burg, pellens inde Slavos, & suos in urbem illam locans, & mutato nomine in posterum se scripsit Marchionem de Brandenburg.

† tertius annus Friderici non est annus 1157. sed 1154. Verum parum accuratus est monachus noster in computandis annis Imperii, ut ex sequentibus patebit.

Ad Ann. 1161. (rectius 1156.)

Fridericus Imperator secundum *Egghardum* divisit Austriam à Ducatu Bavariae, & fecit de Austria specialem Ducatum, & dedit illum Henrico patruo suo. Ducatum vero Bajoariae sive Bavariae dedit Henrico Leoni Duci Saxoniae, eo quod in Romana expeditione se virilem & fidelem Caesari ostendisset.

Ad eundem Annum 1162.

Henricus Leo Dux Saxoniae & Bavariae secundum *Cronicum Saxonum*, dedit urbi *Lubeke* perpetuo omnes villas circumjacentes eam, & omnes mansos cultos & incultos, & posuit *ibelonium* & *monetam* in ea. Statuit etiam duobus diebus in hebdomada fieri *forum generale*, puta secunda & quinta feriis, & per hoc statutum nundinae annales sunt sopitae, quae annuatim consueverant ibi esse, prout sunt adhuc in vicinis civitatibus. Insuper dedit eis de civibus auctoritatem eligendi viros prudentes & honestos in *Consules* & *Proconsules*, qui civitatem regerent. Hucusque enim habuerant solos *Burgimagistros* & *Scultetos*, prout in oppidis consueverunt esse. Ordinavit etiam Henricus Dux, ut quolibet anno fiat tribus vicibus publice in foro *conventio* & *sessio judiciaria advocatorum urbis*, in qua sessione notario locum Principis tenenti *Burgimagistri* in signum subjectionis se humiliter praesentare tenebantur, & ab eo recipere *judiciariae potestatis auctoritatem*. Et illa sessio seu conventio vulgariter *Vogheding* nominatur, & observatur in praesenti tempore [* *Quae postea Lubecenses ab Imperatore Friderico obtinuerunt, petenda ex Excerptis, ad Ann. 1182. quae habentur T.2. Brunsvic. scripti. Leibnit. p. 750.*]

Ad Ann. 1164.

Fridericus Imperator denuo Italiam ingressus secundum *Vincenium* in *Speculo*, obsidione magna secundo calcavit *Mediolanum* cum multis Principibus & Episcopis. Ad cujus obsidionem *Henricus Leo* Dux Saxoniae & Bavariae invitatus ab Imperatore, venit cum exer-

exercitu magno, habens in suo comitatu M. & D. milites. Imperatore autem urbem obsidente cives *captam Imperatricem* in contemptum Cæsaris *super asinam posuerunt*, versa facie ad caudam asinæ, & ei caudam asinæ pro freno ad manus tradentes, ad Imperatoris exercitum contumeliose transmiserunt. At ubi tunc veniret de asina illa deponi noluit, nisi prius de Cæsare videretur sic tractata, licet nobiles omnes hanc dehonestationem multum ægre ferrent, & eam deponere de asina tentarent, ne Imperator in ejus contumelia nimis confunderetur. Videns autem Cæsar uxorem suam taliter venire, & considerans malitiam civium, ut prudens Princeps dissimulavit pudorem risu quodam formato, & consolabatur Dominam ad patientiam eam hortando. Ad Septennium autem *secundum Egghardum* Cæsaris obsidio duravit, sed tertio obsidionis anno *Henricus Leo*, Dux Bajoariæ & Sayoniæ licentiam ab Imperatore petiit repatriandi. (a) *favens Mediolanensibus*, ob munerum copiositatem ei par cives oblatorum, *ut vulgabatur*. Imperator autem ejus recessu satis gravatus, humiliter petiit ut secum perseveraret, sed Henricus procaciter negavit. *Fredericus vero Imperator coram Duce se prosternens, & coronam antepedes suos ponens, suppliciter precabatur ipsum, ut maneret*, sed Optimates Henrici Ducis hoc disuasurunt, dicentes: *quod corona Imperii, quæ venit ad ejus pedes, procul dubio super caput ejus ascensura esset*. Henricus ergo superbus valde, nec Imperatorem levare voluit à terra, nec preces ejus exaudire. Quæ ut vidit Imperatrix, ipsum levans ait: *Surgite Domine mi Serenissime, & memor estote casus istius, & memor sit omnipotens Deus, qui colla superborum humiliat*. *Ab illo ergo tempore fortuna potentissimi Ducis labefactari cœpit*, & Imperator ipsum cum omnibus Principibus humiliare cogitavit. Cives vero Mediolanenses quamdiu poterant Cæsari resistere laborabant. Sed tandem fame & penuria victualium coacti sunt ad tradendam urbem in manus Imperatoris. *Henricus autem Leo Dux Saxonie cum suis recesserat, & Reynaldi Archi Episcopus Coloniensis provinciam, qui in obsidione cum Cæsare occupatus erat, intraerat ad devastandam eam*. Fredericus ergo Imperator urbe capta muros civitates & turres solo æquavit (b) & cives oneribus gravissimis castigavit. Cum autem omnes

omnes interficere disponderet, propter contumeliam uxori suæ factam, interventu Principum tali confusibili obsequio à morte liberati sunt, ut scilicet asina ad palum fortiter ligata, & cauda ejus sublevata quilibet civis in volvam ejus sicum poneret propria manu, & nasum suum ano asinæ insigens, sicum devolvendo a asinæ dentibus suis extraheret, & devoreret. (c) Quod cum plurimi de nobilioribus facere recusarent, trucidati sunt, alii furorem Cæsaris formidantes, unus alium prævenire nitens, genua ad posteriora asinæ flectebant, & mandatum regium ut vitam redimerent exequabantur. Quod quidem detestabile obsequium ab hora prima diei usque ad vesperras duravit, Cum autem multa millia hominum & præsertim potiores taliter sicum devorassent, Rex misericordia motus, reliquis parcendum esse per præconem clamari fecit. Omnes tamen successive bini & bini coram Imperatrice cadentes in terram, misericordiam ejus implorabant.

(a) Henricus Leo Anno 1175. non fuit in Italia cum Imperatore, sed evocatus ab illo Clavennam in Rhætis, ad colloquium pariter & auxilium, adfuit, aurum & argentum cæterasque impensas ad exercitum contrahendum, offerens, sed tamen omnino salva gratia ipsius in persona propria venire posse negans, ut loquitur Arnoldus Lubec. lib. 2. cap. 15. qui majori verisimilitudine, Cæsarem ad pedes Henrici procumbentem, quanto opus levatum affirmat, quam Albertus Stadenfis, ad Ann. 1177. & Chron. Mont. Sereni, obiter ad Ann. 1180. jacentem Cæsarem levatum negant. Excusationem ætatis ingravescens, quam Henricum præten- disse vult Arnoldus, ridendam judicat Brunnerus in Annal. Boicis ad dictum Ann. 1175. quod Henricus quadragenario vix major fuerit. Otto de S. Blasio cap. 23. Henricum, Goslariam divissimam Saxonie civitatem jure beneficii pro donativo expetiiss, sed repulsam passum refert. Sigonius de regno Italiæ ad d. A. prodit, Henricum religione tactum, ac pontificia, ut præ se tulisset, detestatione deterritum à Friderico discessisse, ac secum magnam Germanorum abduxisse. Dn. Pfeffingero in Vitriario Illustrato Lib. I. Tit. V. p. 585. verosimile videtur, Ducem simul in mentem revocasse insidias sibi in Terra Sancta commoranti, ab Imperatore structas, de quibus Gobelinus ætate 6. cap. 60, Saxo-

Z

num

num quoque rebelliones timuisse. Conf. infra excerpta ad Ann. 1178.

- (b) Excidium Mediolanense, de quo vide scriptores coævus, Burchardi Epistolam T. 1. Freheri Rer. Germ. Godefridum Coloniensem, ab hoc anno Chronicon suum exordientem, aliosque plures à Pfeffingero in Vitriario Illustrato Lib. I. Tit. V. p. 583. allegatos incidit in Annum 1162. Kornerus tempora haut distinxit.
- (c) De turpi hac lege victis Mediolanensibus præscriptâ silent Historici ætati Friderici suppare. Neque tamen eam inter fabulose narrata referre ausim, cum Felix Faber simile quid in Historia Suevica tradiderit, ut ex *Gretseri Rerum Variarum* L. 2. c. 8. p. 236. didici, ubi hæc leguntur: Habent Germani irrisionis & despectionis modum quem vocant, die *Jengen weisen*, quasi dicas, ostendere alicui ficum, pollice per medium Indicis & medii digiti protenso & offenso, cujus originem narrat *Felix Fabri Lib. I. Historia Suevica c. 12.* hunc in modum, ubi agit de civitatis Mediolanensis per Fridericum Imp. everisione. *Gwelfi Imperatricem cum suis ignominiose posuerunt super asinos aversis vultibus caudas eis pro frenis ad manus dantes. Hoc audito Imperator revenit, & reos facinoris coegit sugere ficus de posterioribus asinorum, & inde est contumeliosum illud verbum: Tolle de fic: & illud turpe signum etiam inde venit, quo quis alteri ostendit pollicem protensum per medium duorum digitorum dicens: Osculare hanc ficum. Hoc signum Italici molestissimo animo ferunt. Hæc ille, nescio quam vere. Quod Germani faciunt proprie *συκοφαντεῖν* dixeris, est enim ficum ostendere: & cum qui ostendit, *συκοφάντης*, tametsi Sycophantæ alia incunabula tribuunt &c.*

Ad Ann. 1165.

Karolus Magnus de tumba elevatur Aquisgrani à Casare Friderico secundum *Eggbardum*, cum magna frequentia Principum, & copiosa multitudine cleri, in hymnis & canticis spiritualibus. Hæc tamen elevatio recitatur per alios facta non hoc anno, sed post expugnationem urbis Mediolanensis, in qua ad septennium secundum quosdam, vel ad quinquennium secundum alios fuit occupatus.

Ad

Ad Ann. 1169.

Principes & nobiles, qui arrogantiam *Henrici Ducis Saxonie* pariter & extollentiam detestabantur, *secundum Egghardum*, ac forte ipsius prosperis successibus invidebant, consuluerunt Friderico Imperatori filio amita ejusdem *Henrici Ducis*, ut ipsum *Henricum Leonem* humiliaret. Quibus Imperator eo facilius & libentius assensit, quia jam rancorem gravem contra ipsum in corde suo gerebat, propter verecundiam quam sibi fecerat in obsidione urbis *Mediolanensis*, à qua ipse *Henricus* recesserat cum suis, Imperatore invito, & ejus humilibus precibus parvipensis. Propter quod *Imperator crimen læsæ Majestatis ei opposuit*, in præsentia Principum totius *Alemanniæ*, quos ad colloquium vocaverat in urbe *Merseburg*. Et ex tunc de communi assensu omnes illi Principes in ejus depositionem & privationem conspirarunt, pariter & persecutionem. Noluit tamen pro tunc Imperator aliquid contra ipsum attentare, sed prius voluit ipsum legitime citari & manifeste convinci.

Ad eund. Ann. 1169.

Monasterium Dobberarense prope *Rostock* Ordinis *Cisterciensis* secundum *Chronicas Lubicensis* fundatur per *Gunzelinum Comitem Zverinensem*, vel secundum quosdam per *Pribizlaum Obotritorum*.

Henricus Leo, Dux *Saxonie* & *Bavariæ*, secundum *Egghardum*, uxorem suam *Clementiam*, sororem *Bertoldi Ducis Zaringie*, repudiavit propter consanguinitatis propinquitatem, * ut dicebatur; & ducit *Mechtildem*, filiam Regis *Angliæ*, devotam valde, & pauperum ac religiosorum amantem, cujus nuptias in *Brunsvik* magnifice celebravit.

* *Helmoldus lib. 2. c. 10. de Henrico Leone: Separatus fuerat à priore conjugè, Domina Clementia, propter cognationis titulum. Habuit autem ex ea filiam, quam filio Conradi Regis (Friderico de Rodenburg) dedit in matrimonium, qui etiam in modico superduxit tempore, præventus immatura morte in expeditione Italica &c. En schema genealogicum, ex quo sanè arctam sanguinis propinquitatem obtentui sumtam exsculpere haud licet.*

Henricus niger

┌───────────┐	
Henricus	Sophia
Superbus	Bertoldi
└───────────┘	
III. uxor.	

┌───────────┐	
Henricus Leo	
Dux Bavar.	
& Saxon.	

MONUMENTA

Bertoldus II. Dux Sueviæ, uxor
Agnes, Rudolphi Anticelaris filia.

┌───────────┐	
Bertoldus III. Dux Zaringiæ occisus Molshemii 1122.	Conradus, Dux Zarin- giæ post fratris obitum † 1152.

┌───────────┐	
Clementia, uxor	
Henrici Leonis	
repudiata 1162.	

Ad eund. Ann. 1169.

Henricus Leo Dux Saxonie & Bavarie secundum Cronicam Saxonum, super basim lapideam erexit *effigiem Leonis ex are fusam in urbe Brunswic.**, prope Ecclesiam majorem, quasi coliseum (an colossum?) suum, cum ipse Leo cognominaretur & esset animo.

* Erectionem Leonis arei ad Ann. 1166, refert Albertus Stadenfis, & membrana S Blasii p. 170. Maderi Antiquitatum: Ad Ann. 1168. Lerbecii Chronicon Episcoporum Mindenium T. 2. Leibnit. p. 178.

Ad Ann. 1171.

Frederico Imperatore Erphordie † terræ Thuringorum existente secundum Egghardum, septem Principes & multi nobiles cum fere centum militibus submersi sunt in latrina, Imperatore vix se salvante, nullo tamen Episcopo vel Clerico ibidem pereunte aut periclitante. Henricus autem Comes de Swarzburg (Swarzenborch. Albertus Stadenfis) ibi profundius corruit, qui assidue sic jurare consuevit, si hoc fecero vel dixero aut non fecero, submergar in latrina. Imperator autem ea de causa Erphordiam accesserat, ut Archi-Episcopum Moguntinum confirmaret, & Lantgravium Thuringium.

† Eandem historiam & curiam ad tempora Heinrici VI Regis & quidem ad Ann. 1183, referunt Albertus Stadenfis, & Chronicon Montis sereni, Continuator Lamberti Schafnab & Godefridus Colonienfis obiter ad Ann. 1184. Henrici Comitis Schvvarzburgici patrem, avumque *Johis in Stammat Comitum Schvvarzburgicorum MS.* hoc schemate delineavit:

┌───────────┐
Abrecht. 1073, 1105.

┌───────────┐
Sizzo, Graf zu Schwarzburg 1109, 1151.

┌───────────┐
Heinrich / Graf zu Schwarzburg 1184. N. eine gebörne Gräfin von Winzenberg.

Ad

Ad Ann. 1171.

Pribizlaus Obotritorum Princeps secundum *Cronicam Lubicensem* sedens quietus & contentus in portione terræ sibi à *Duce Henrico* generose restituta, restauravit Urbes & oppida tempore guerræ vastata. Receperat namque à Duce prædicto omnem hæreditatem paternam terræ Obotritorum, præter *Zwerin* castrum & Urbem, ac pertinentia ad castrum. Quod quidem castrum cum suis attinentiis consignavit *Gunzelino* & hæredibus suis perpetuo possidendum.

Ad Ann. 1172.

Pribizlaus regulus & Princeps Obotritorum secundum *Cronicam Lubicensem* Urbem *Rostock* de parvo oppido fundavit & ampliavit, trahens ipsam ad flumen *Warnowe*. Civibus autem dedit auctoritatem constituendi consulatum juxta formam & modum civitatis *Lubicanz*.

Ad Ann. 1177.

Henricus Episcopus *Lubicensis*, secundum *Cronicam Lubicensem*, fundato opere novellæ plantationis, *Monasterio S. Johannis* in Urbe eadem, ipsam ecclesiam consecravimus, in die *S. Ægidii* Abbatis, assistentibus ei *Ethelone* præposito majoris Ecclesiæ, & *Odone* Decano. Sed quia propter paucos redditus episcopales eam dotare non poterat magnifice, contulit tamen eidem in dotem dimidiam villam *Tangbeveld*, & aliam villam *Cleve* dictam, & tres dimidias decimationes in *Gladeburge* majori & minori, & in *Stubbekestorp*. Curtes etiam in civitate suis propriis denariis comparavit, persolventes annuatim octo marcas; Et quosdam agros dedit in campo ejusdem civitatis, & ita omni devotione tenellæ plantationi insistebat, non sine magna æmulatione quorundam, qui ejus studiis salutaribus invidebant.

Ad Ann 1178.

Mediolanensis Urbs iterum Imperatorem *Fridericum* offendit secundum *Egghardum*. Contra quos Cæsar omnes Principes *Alemanniæ* in suum auxilium vocavit, & præsertim *Henricum Leonem*, Ducem *Saxoniæ* & *Bavariæ*. Ad cujus Imperium se omnes Principes paraverunt pariter & venerunt, præter Ducem *Henricum*. † Qui noluit contra civitatem illam venire, eo quod dominium quoddam in ea à civibus recepisset. Imperator ergo cum valida manu ipsam impugnans,

gnans, tandem secundario eam expugnavit, & funditus destruxit. Ipsa iterum tamen in paucis annis restaurata est.

† Vide quæ supra notavimus ad Ann. 1164.

Ad Ann. 1179.

Odalricus Episcopus Halberstadenſis, ſecundum *Cronicam Saxonum*, occupavit montem *Hoppelberg*, firmans illic præſidium, & adjuvabant eum manus Orientalium principum. Quod audiens *Henricus Leo* deſtitutus Dux, venit illuc cum multitudine armatorum, & fugatis hoſtibus fregit munitionem, at illi reſumptis viribus cœpto operi inſtiterunt. Cumque ſecundo occurreret eis *Henricus Leo*, illi invaleſcentes exercitum *Henrici* in fugam verterunt, & pluribus captivatis ſpolia multa abduxerunt; Multi autem perierunt ibidem ſuffocati in locis paluſtribus. Deſunctus eſt etiam tunc temporis *Henricus Comes*, vitricus *Comitis Adolſi*, Nordalbingiæ adoleſcentis, cujus mater *Mechtildis*, prudens & religioſa, relicta *Adolſi* à Slavis nuper interfecti, domum illius & Comitiam prudenter regebat.

Adeundem Ann. 1179.

Fridericus Imperator ſolemne curiam tenuit in Herbiſpoli, ſecundum *Vincentium* in *Speculo*. In qua congregati extiterunt plures Principes ſeculares & ſpirituales. Ad hanc curiam citaverat Imperator peremptorie *Henricum Leonem*, Ducem Saxonie, Angarie & Bavarie. Cum autem jam tertio citatus non compareret, de communi conſenſu omnium Principum ab omni Ducatu, dignitate, gloria & honore militari, quos vel quas idem Dux in feodum à Romano Imperio acceperat, aut Archi-Epiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, vel quibuſcunque perſonis eccleſiaſticis receperat & tenuerat, deſtituitur & privatur auctoritate imperiali. Facta eſt autem hæc deſtitutio & privatio in *Geylebuſen Dominica Judica*, *Chronica* tamen *Slavorum* diſcrepat à prædictis & de loco curiæ, & de modo proceſſus judicialis. Dicit enim ſic: Imperator *Fridericus* reverſus de Italia poſuit curiam ſuam in *Wormacia*, & ad ipſam citavit *Henricum* Ducem Saxonie ad comparandum ibidem & ad reſpondendum objiciendis. Quod intelligens Dux *Henricus* venire diſſimulavit. [* *Cetera quæ ſequuntur in Korneri Chronico, deſumpta ſunt ex Arnoldi Lubec. lib. 2. cap. 24. niſi quod liber editus à Korneri Mſto paululum diſcrepet in extremo capitulis.*

tis. *Arnoldus enim ita scribit*: Et Bernardum Comitem de Anhalt pro eo Ducem constituit, & Episcopis ut sua reciperent, quæ in beneficio habuerant, mandat, & bona ejus publicari præcepit. *Kornerius vero sic legit*: Bernhardum Comitem de Anhalt pro eo Ducem Saxoniam constituit, & Episcopis ut sua reciperent, quæ in beneficiis ab eis habuerat, mandavit.]

Pergit Kornerius: Imperator autem ulterius contra ipsum favens Ducatum Bajoariae seu Bavariae patris Henrici Leonis dimisit. Ducatum vero *Angariae* sive Westphaliae dedit Ecclesiae Coloniensi, pro eo quod Reynoldus Archi-Episcopus Coloniensis ei fidelis Coadjutor in expugnatione Urbium Italicarum extitisset, & illo in tempore Henricus Leo ab Imperatore indignanter recedens, Diocesim suam invasisset, & vim gravem intulisset. A prædicto autem Comite loco Henrici Leonis Duce Saxoniam facto, omnes Duces Saxoniam moderni processerunt.

Adeund. Annum 1179.

Philippus Archi-Episcopus Coloniensis, *secundum Wilhelmum*, Ducatum *Angariae* sive Westphaliae accepit à Friderico Imperatore † in beneficium perpetuum Ecclesiae Coloniensi incorporatum. In cujus donationis firmitatem irrevocabilem dictus Philippus Archi-Episcopus largitus est ad expensarum relevamen Imperatori prælibato V. millia florenorum.

† Diploma Friderici Imp. quo Philippo Coloniensi Ducatus *Westphaliae & Angariae* traditur, descriptum ex authentico sigillato Bulla ex puro auro, integrum inseruit Aegidius Gelenius Tractatu de magnitudine Coloniae Agrippinensis p. 73. ex quo Linnæus, Schatenius, & Lünigius illud mutuati sunt.

Hic Philippus castrum *Rynecke*, quod Reynoldus ædificare incepit, perfecit & castellanis munivit. Fundavit etiam castrum *Permund* super *Wiseram* flumen. Curtem autem in *Sozato* decenter ædificavit, & similiter in *Recklinghusen*. Insuper curtem in *Brule*, in *Lethe-nich*, in *Rudenque*. Castrum in *Aspele* prope *Reez* fundavit. Emit & plura castra puta *Wassenberg*, *Rydeke*, *Deest*, *Otebngge*, *Are*, *Kemperich*, *Burgethen*, *Blankenburg*, *Dale*, *Nuvenburg*, *Froylbrecht*, *Tikkeneburg*, *Wysckene*, *Hoye*, *Haggbene*, *Istere*, & plura alia. Proprietatem autem horum castrorum dedit B. Petro. Sed principibus & terrarum Domi-
nis

nis dedit quædam ex jure feudali possidenda. Philippus iste coronavit Henricum filium Friderici Imperatoris in Regem Romanorum Aquisgrani.

Ad Ann. 1180. (rectius 1182.)

Wichatannus Archi-Episcopus Magdeburgensis secundum Eggbardum reduxit Henricum Leonem in gratiam Imperatoris cum filiis scilicet *Optone*, qui postea factus fuit Imperator, *Henrico & Wilhelmo*, tali conditione interposita, ut renunciaret omni impetitioni & juri quod habuerat in Ducatibus, puta *Bavaria & Saxonia ac Angaria*, juribus illis demptis, quæ in dominis habebat *Brunsvicensi scilicet & Luneburgensi*. Quod efficaciter fecit. Cum hoc etiam abjuravit terram propriam in tribus annis se non visurum, sed exilium per triennium illud patienter se passurum spondit. Et sic ipse & filii sui ferè per spatium LVI, annorum nullum alium titulum * habuerunt præter illum quod Domini nuncuparentur de *Luneburg & Brunsvic*, usque ad *Ottonem*, filium *VVilhelmi*, quem *Fridericus secundus* fecit Ducem, & Dominium illud *Brunsvicense* commutavit in Ducatum.

* *Godefridus Colon*, ad Ann. 1181. *Ille quondam famosissimus & potentissimus in Rom. Imperio Dux Henricus Dei voluntate humiliatus & dejectus, tandem ad deditionem venit, sententia cunctorum Principum nomine & officio Principis privatur; quicquid ab Imperio & Episcopis habuit, ei auferitur, finibus Imperii tribus annis cedere cogitur.* *Magnum Chronicon Belgicum* pag. 192. *Imperator de consensu Principum & Optimalium Imperii, per sententiam eorundem Henricum illum deposuit & privavit honore & nomine Ducatus. &c.* *Chronicon Luneburgicum* Tom. 3. *Leibnit*, p. 174. *Hertoch Hinrich hadde dre Sons, Otto, de na tho Keiser koren & bart, de ander Hinrich, de drudde VVilhelm, de hede den de Herren van Brunschwick und Luneborch mehre & benn 70, Jar, und hadden nene hoger Namen noch andere Titel.* *Der Teutsche Aventinus* im sechsten Buch f. 741. *Der Kayser wurd von Stund an mit Pappst Alexandro einß/ und macht sich heraus über den Herzog/ entsetzt ihn aller seiner Ehr/ nennt ihn den Edelmann von Braunschweig Ipse Imperator Fridericus, in Diplomate proscripto Henrico Duce Ann. 1180. Ratisponæ Mense Julio dato, quo Adelberto Frisingensi Episcopo forum in Veringen cum ponte, à Duce olim ablatum & in villam Munchen translatum, restituit, apud Hundium T. I. Metropoleos Salisburgensis p. 115, in Episc. Frisingens. his verbis usus: Nobilis Vir Henricus de Brunschwick, quondam Dux Bavariæ & Saxoniæ &c. qui rebus adhuc florentibus in alio Diplomate Ann. 1158. Ottoni Frisingensi, super Teloneo in Veringen concessio, l. c. p. 114. ab eodem Imperatore appellatus*

latus fuerat, *nobilissimus consanguineus noster Henricus Dux Babaria & Saxonia.*

Ad Ann. 1181.

Kornerus recitatis ad hunc Annum Arnoldi Lubecensis verbis, quae habentur Lib. 2. c. 30. addit:

Henricus autem Leo Dux destitutus *vexilla* omnium, de quibus victoriam ei Deus concesserat in anno precedenti de Westphalis coram Osnaburgam, puta Simonis Comitis de Tekenenburg, Hermani Comitis de Ravensberg, Henrici Comitis de Arnsberg, & Wedikini Comitis de Svvalenberg (quorum mentio fit apud Arnoldum lib. 2. c. 27.) ac *vexilla* Thuringorum, quos coram *Northusen* vicerat (Arnold. lib. 2. c. 30.) & *Molhusen*, urbibus Imperii, puta Lodovici Lantgravii, & Hermanni Palatini, nec non Odalrici Episcopi Halberstadenfis, secum detulit Brunsvvic, & posuit ea in Ecclesia S. Blasii, ubi pendent hodierna die. Ad captivos autem redimendos missus fuit *nigromanticus quidam* cum Legatis, quod cum Dux Henricus percepisset, quasi gratis eos libertati dedit, dicens. Nolo, quod vos diabolo tradatis, cum sitis consanguinei mei. Illis autem diebus aedificavit Henricus Leo duo castra in terra sua *Langhensteen & Horneburg*, ut ab ipsis se defenderet de hostibus suis.

Ad eund. Ann. 1181. ex Egghardo.

Tunc Imperator veniens occupavit *montem excelsum* prope Goslariam, qui *mons fractus* dicitur *id est Brokenberg*, & reaedificavit ibidem *castrum Hartesburg*, firmans ipsum valido muro,

Ad Ann. 1186.

Henricus Rex Romanorum, Friderici Imperatoris filius, duxit in Italia in uxorem *secundum Vincentium*, Constantiam Wilhelmi Siculi amitam, & celebravit nuptias in confinibus Papiensium & Mantuanorum. Cui solemnitati intererant nedum Principes & nobiles Italiae, sed & Alemanniae. Numenis autem militum, qui in dictis nuptiis fuerunt C. XL. [credo *millia* subintelligenda] absque reliquo vulgo.

Monasterium in *Reynevelde* fundatur ab Adolfo Comite Holfatorum, secundum Continuatores Cronicae Slavorum, & locantur in

A a

co

eo fratres *Ordinis Cisterciensis*, & perficitur in quinto anno post in-
ceptionem.

Ad Ann. 1187.

Otto Marchio Brandenburgeris obiit secundum *Egghardum*. Cui
in principatu successit *Henricus filius* suus. Hic *Henricus* hoc anno
fundavit Ecclesiam S. Nicolai in *Stendal* terræ suæ.

Ad Ann. 1183.

Philippus Archi-Ep. *Colonienfis* *Philippum* Regem *Francorum*
secundum Wilhelmum, & *Baldovinum* Comitem *Hannoniæ* terrore
suo ad hoc coegit, ut ipsi proprias terras suas longe lateque incendiis
vastarent, ne prædictus Archi-Episcopus cum suo exercitu valeret ad
eos pervenire. Hic *Philippus* Archi-Episcopus in Fæsto *Palmarum*
solennem curiam Colonia tenuit, cui *Philippus Comes Flandriæ*, *Lodo-*
wicus Lantgravius Thuringiæ, Episcopi *Monasteriensis* & *Eystensis*
[*l. Eystetenfis*] ac omnes nobiles terrarum eorundem numero circi-
ter III. [millia puto] intererant. Unde indignatus *Fredericus* Im-
perator, & oblitus servitiorum illius, contra Archi-Episcopum præ-
fatum cum Rege *Francorum* est confœderatus. Et ob hoc pontem
per *Mosellam* flumen fieri iussit. Sed Archi-Episcopus Dei fultus
auxilio ipsum pontem violenter abstulit, & omnes Machinationes ejus
eludit.

Finis Excerptorum ex Chronico *Hermanni Korneri* MS.

XVII.

Additamentum ad Excerpta ex Hermanni Korneri Chro-
nico MSco ad Ann. 1169. sive Prosapia Serenissimi ac Potentissimi
Regis Magnæ Britanniæ nunc regnantis, Georgii Ludovici,
Ducis Brunsvic. & Luneb. S. Rom. Imperii Archi Thesaurarii
& Electoris, à Wilhelmo Conquestore derivata. (Futura
nundinis Lipsiensibus cum probationibus & notis J. F.
Felleri iterum proditura.)

Wil-

W ilhelmus Rex Angliæ. † 6. Sept. 1087.

Henricus I. Rex Angliæ. † 1135.

Mathildis, Angliæ hæres, uxor *Gaufridi*, siue *Godefridi Plantagenæ*, Comitis *Andegavensis*. † 1167.

Henricus II. Rex Angliæ. † 1189.

Mathildis, uxor altera *Henrici Leonis*, Ducis *Bavariæ & Saxonix*. † 1189.

Wilhelmus de *Luneburg*, natus apud *Wintoniam*, cum pater & mater in Angliâ commorarentur, A. 1184. denatus 1213.

Otto puer, *primus Dux Brunsvic. & Lüneb.* † 1252.

Albertus Magnus. † 1179.

Albertus pinguis. † 1318.

Magnus. † 1368.

Magnus Torquatus. † 1373.

Bernhardus. † 1434.

Fridericus devotus. † 1478.

Otto Victoriosus, ante patrem obiit. 1471.

Henricus. † 1532.

Ernestus. † 1546.

Vilhelmus. † 1592.

Georgius. † 1641.

ERNESTUS AUGUSTUS, *primus Elector Brunsvic. & Luneb.*
† 1698.

GEORGIUS LUDOVICUS, *Rex magna Britannia* proclama-
tus Londini d. 12. Aug. coronatus, d. 31. Octobr. 1714.

GEORGIUS AUGUSTUS, Princeps Valliæ.

XVIII.

Extracte aus ungedruckten Briefen.

1. *Extract*

Aus Erasmi Hofmanns Schreiben an N. N. un-
term dato Amsterdam / den 2. Maij stil. nov.

1673.

Von der wahren Theosophia.

SIch habe bißhero noch manchen Streit hindurch gemußt. Dies
net aber alles zum besten / und vermehret die Erfahrung. Un-
ser Heil in Christo ist höher / als wir begreifen können. Die Des-
cke ist allzu groß / darunter es verborgen liegt. Die Krafft der Un-
sterblichkeit / so sich öffaet durch die Wiedergeburt in dem neuen
Menschen / ist nicht nur eine qualitas, sondern noch was edlers und
höhers ; das Geheimniß ist aber groß. Vernunft und Gelahrt-
heit erreicht es nicht / darinnen sich spiegeln die Überschattungen
Gottes. *Theosophia* stehet im sterben und verleugnen / und
ausgehen aus ihm selber / damit Gott seine verlorne Stätte in
dem Menschen könne wieder einnehmen / die neue Creatur schöpffen /
sein

sein Bild erneuern / und also den Zweck der Veröhnung und Wiederbringung seines Sohns erreichen. So tieff der Mensch durch Adam in die Finsterniß / Eitelkeit / Zorn und Verderben gefallen / so hoch ist er durch Christum wieder in das Licht / den Segen und Rindschafft versetzt. Es läßt sich aber nicht in eignen Willen ergreifen. Es ist Gnade. So viel der Herr öffnet / so viel sehen wir / so viel sich die Strahlen des Glantes Gottes äussern / so viel erkennen wir. Ein ieglicher nach seiner Masse und Eigenschafft. Das Herz muß aber aufrichtig seyn. Manchmahl könnten wir weiter und höher kommen / stünden wir uns nicht selber im liebten. Gott ist ein Licht / und ein subtilis / reines / klares / heiliges Wesen / und liebet Seelen / die sich mit rechtem Ernst durch eindringen im Blute Christi waschen ; In solchen durch Christi Blut gereinigten Grund ergießet sich denn der Glanz Göttliches Lichtes. Der äussere Mensch lieget gefangen in der Grobheit / und stehet im Eckel. Er ist verderbet und vergiffet durch die Sünde. Darinne findet Gott keine Wohnung. Ohne daß zuweilen der Glanz und die Krafft des neuen Menschen den alten durchdringet / darüber er wohl freudig und zitternd wird / es währet aber nicht lange / gehet bald wieder zurück. Die Perle gehöret dem Leibe der Auferstehung ; dem Leibe der Sünden aber gehöret das Creuz und die Verwesung. Geliebter Herr / lasset uns wandeln als die Klugen. Hier ist die Zeit des Streits / und wir wissen / daß den Überwindern eine herrliche Crone beygeleget.

Unser Hauf Patron Bruder Charias ist im Herrn seelig entschlaffen. Sieng mit einem Alleluja ein in die ewige Freude. War 34. Jahr alt. Ist zu Campen Prediger gewesen / und all da ausgestossen worden. War in der Vereinigung mit Gott und inwendiger Erfahrung weit gekommen. Fabritius ist auch entschlaffen / war ein herrlicher / freudiger Glaubens Mann / der viel Verfolgung erlitten. Holland muß den Zorn Gottes fühlen / welches bekant. Man bessert sich aber wenig. Welt bleibt Welt. Der Feind ist uns sehr nahe. Wird nur von Wasser abgehalten. Anders solten wir ihm längst vor Amsterdam ge-

habt haben. Christus sagt / fürchtet euch nicht / wenn es also gehet. Obgleich der Gefahr entgehen wollen / konte doch zu keiner resolution kommen / mußte still halten und bleiben / und Gottes wunderbare Güte / Schutz und Verbergung vor dem Wachen und Aufziehen erfahren. Seine Wege sind wunderbar / erkennen sie erst darnach.

2. Extract

Aus M. J. W. Schreiben an A. F. sub dato Gießen den 29. Aug. 1679. von D. Menzeri zu Darmstadt Tode / Strittigkeiten etlicher Theologen / und Holtermanni Schriften.

WDr die ich übersendete gottseelige Paranesin ad viros politicos sage hohen Dank. Freulich wäre zu wünschen / daß wir nicht allein keine Servi, sondern gar nicht mancipia negotiorum civilium seyn möchten / aber novem ubi sunt? Und zwar ist die iewige böse Welt so gesinnet / daß auch die Geistlichen in ihren meditationibus sacris mehr erbichtet seyn auf das Zeitliche / wie sie nur die Ihrigen wollen reich machen / und gut in der Welt ans Bret bringen / als wie sie dieselben wollen zum Himmel befördern. Es ist iewo Menzerus tod / da ist die Frage / wie doch möge verhütet werden / damit kein Spenerianer / ut solent loqui, möge hergebracht werden / und zwar aus keiner andern Ursache / als daß vielleicht ein solcher frommer Prediger möchte manchen gottlosen / stolzen / eigenstänigen und geizigen Clerico weisen / woran es ihm fehlte. Ich hoffe aber doch zu GOTT / es werde geschehen / was gut und heilsam sey / bevorab / weil unser Herr Präsident, der Herr von Gemmingen / ein gottseeliger und kluger Herr ist / der zum theil siehet / was wir vor Leute um und neben uns haben. Der liebe Herr D. Strauch betauet oft den leidigen Zustand. Gott weiß / daß ich ein Liebhaber des heiligen Ministerii bin / aber nur der Ministrorum heimtückische Tücke
kan

Kan ich nicht leiden / sie mögen gleich so lange Mäntel tragen / als sie immer wollen. Wöchte wünschen / daß Herr Winckler h. t. Pastor Wertheimensis, noch in Darmstadt wäre / der solte viel Gutes ins künftige ausrichten. Noster status academicus est afflictissimus, ob hactenus neglectam à magnis sacerdotibus nostris disciplinam. Jesu muß der Unschuldige leiden mit den Schuldigen &c.

Ja wohl ist auch zu beklagen infelix ecclesiae nostrae status. Wie machen die Theologi einander aus / was vor harte Schrifften hat doch Musæus und Calixtus contra Calovium * herausgegeben. Sind das die bona opera necessaria ad salutem ? &c. Wolte Gott / die Theologi ließen sich doch endlich von den Jurisconsultis und Politicis ** weisen / und folgten nur den wenigen / was M. H. Herr in seinem gottseligen Scripto de modo & ratione refutandi alios wohl erinnert / weil sie einander selbst nicht wollen hören / als furdis narratur fabula.

* Hingegen hat auch der seel. D. Musæus leiden müssen, daß man ihn in den Wittebergischen Systematibus fast in allen Articulis in aatithesi inter Syncretistas gesetzt hat, und daß Calovius in seinen Rumore ἀδελφότητος von ihm geschrieben: Also müssen alle Feinde der Wahrheit und Freunde der Lügen zu schanden werden auch die Musäaner. Henricus à Lich schrieb an A. F. anno 1676. dieses: Calovianæ iterum iræ adversus Calixtum exarscunt, & hæ vicissim ingruunt non sine scandalo Ecclesiae, & studiosorum perturbationibus. Hæ sunt lites scholasticae, à quibus Apostolus cavendum esse monet. Es wäre zu wünschen, daß an den Evangelischen Höfen in Schwanz käme, was J. W. an A. F. Anno 1682. von dem Darmstädtischen Hof berichtete: Es ist vor wenig Jahren von Hofe aus denen Professorn zu Gießen ausdrücklich verboten / das geringste nicht absque præsente & consensu Aulae Serenissimæ wider einen einigen ihrer Confessions-Verwandten in Druck zu geben.

ben. Dahero auch unlängst Facultas Theologica Bedencken getragen / einige Praefation vor Zn. D. Calovii Historiam Syncretismi (welche hernach annulliret) zu machen.

** Auf gleichen Schlag schrieb C. T. an A. F. d. 15. April. 1697. Es gereicht mir zu nicht geringer consolation bey den vielen contradictionen und odiis, daß M. H. Herr als ein gottseliger Jctus einen Geschmack an meinen wenigen Schrifften gefunden, und ist freylich an dem, daß es scheint, als ob bey diesen letzten Zeiten und greulichem Verwirrung des Cleri Gott Politicos und Juristen erwecken wolle, die Wahrheit auszubreiten, massen sich dann der grundgütige Vater M. H. Herrn nun viele Jahre her bedienet, die Bahne zu brechen, und andern das durch Gelegenheit gegeben ins Holz immer stärker einzuhaueu.

Aus vorbemelten M. J. W. Schreiben
1681.

Holtermannus, der bishero de nequitia Advocatorum, de monstroso Jurisconsulto, wie ingleichen de vario Juris usu & abusu in Curiis & Cancellariis geschrieben / hätte wohl den Muth genommen de peccatis Clericorum zu schreiben / wenn Ihm nur Gott das Leben länger gönnen wollen / als welcher vor einiger Zeit zu Marburg entschlaffen.

3. *Extract.*

Aus des seligen Herrn D. Joh. Bened. Carpzovii
Schreiben an N. N. aus Leipzig d. 7. Septemb. 1687. von D.
Pfuels Streit mit D. Rango, und D. Wolfens mit
D. Schomern.

D Stetin ist zwischen D. Pfuels / Gymnasi daselbst Re-
ctor, und D. Rango über einigen Theologischen Fragen
(die wir allhier in unserer Facultät in Censur gehabt / und wohl
hätten unterbleiben mögen) ein ärgerlicher Streit; verfahren bes-
reits gegeneinander Scriptis publicè impressis, absonderlich was die
Phrasin Lutheri, *de aqua Baptismi Deificatâ*, betrifft / & an Chri-
stus dici possit hodie cum credentibus & in credentibus mori & se-
peliri? welches beydes D. Puel affirmiret / und in Programmati-
bus Gymnasticis defendiret / D. Rango scharff impugniret in einem
Tractat, darinnen zwar einige eruditio theologica, sed parum pie-
tatis zu spüren. Dergleichen Streit ist in Rostock zwischen D.
Francisco VVolfio, und D. Schomero, de formali peccati Origi-
nalis merè privativo an positivo, deren jenes VVolfius, dieses Scho-
merus behaupten wollen; haben beyderseits ihre edirten Scripta ad
Facultatem nostram geschickt / und bittet iedweder um Beyfall.
Der Herr Pufendorf hat wider unsern Herrn D. Alberti ein un-
christliches Satyrisches Scriptum herausgegeben / 7. Bogen lang /
so man um 8. Groschen über 1000. Exemplar allhier in einem Ta-
ge vertrieben. Ist zu bejammern / daß Gottes verliehene herrli-
che Gaben so gemißbrauchet werden. Vorermeldter D. Rango
hat icho unter Handen ein Scriptum de Trihæresio nostri tempo-
ris, Arndianismo, Spenerianismo & Scriverianismo. Siebet vor/
es sey nunmehr um die Thur- und Fürstlichen Sächsischen Univer-
sitäten gethan / quâ facultates Theologicas, weil kein Orthodoxus
Theologus mehr darauf zu finden / und werde noch schlimmer wer-
den / nachdem Herr D. Spener in unsere Lande kommen. Er
Bb hat

hat aus einigen Scriptis Herrn Scriveri bereits einen Extract vieler irrigen Reden gemacht / deren Irrthum er fast nur daher probiret / weil er diese Locutiones aus Arnds Schrifften erborget / Arnd aber ein Erh. Weigelianer gewesen sey. Solches hat er der Königin in Schweden zugesendet / welche es aber iemand untersuchen und refutiren lassen.

4. Dimissions-Rescript,

Welches am Chur-Sächsischen Hofe dem seel.
Herrn D. Spenern A. 1691. ertheilet worden.

Von Gottes Gnaden Johann Georg III.
Herzog zu Sachsen &c.

Würdiger / Hochgelahrter Rath / lieber Andächtiger.

Un Uns haben des Chur-Fürsten von Brandenburg Liebden unterm dato Eöln an der Spree / den ersten dieses Monats geschrieben / und dabey freund-vetierlich ersuchet / Wir geruhen inöchten Sr. Liebden euch dahin zu überlassen / weillen Sie gesonnen wären / die vacirende Probstei und Inspectorat bey der Kirchen zu S. Nicolai, in Ihrer Residenz-Stadt Berlin / nebst einer Rathsstelle zu dem Consistorio daselbst / durch eure Person zu versehen. Nun Wir dann Sr. Liebden in diesem Ansuchen nicht entstehen mögen / sondern besagte Überlassung zugestanden / auch bereit in dieser conformität deroelben wieder geantwortet / so haben Wir euch hiervon in Zeiten Nachricht geben / und solche Unsere Meinung darinnen unverhalten seyn lassen wollen / damit ihr bey Einlangung der Chur-Brandenburgischen vocation euch darnach richten könnet. Auf daß ihr aber noch auffer Unsern Diensten Unsern euch und den Eurigen zutragende Gnade erkennen / und deroelben gesichert seyn möget ; Als haben Wir verordnet / daß neben denen Reiß- / Unkosten / auch die eurer Haus- / Frauen sonst versprochene Gnaden / Gelder / nicht allein von dato an dieses

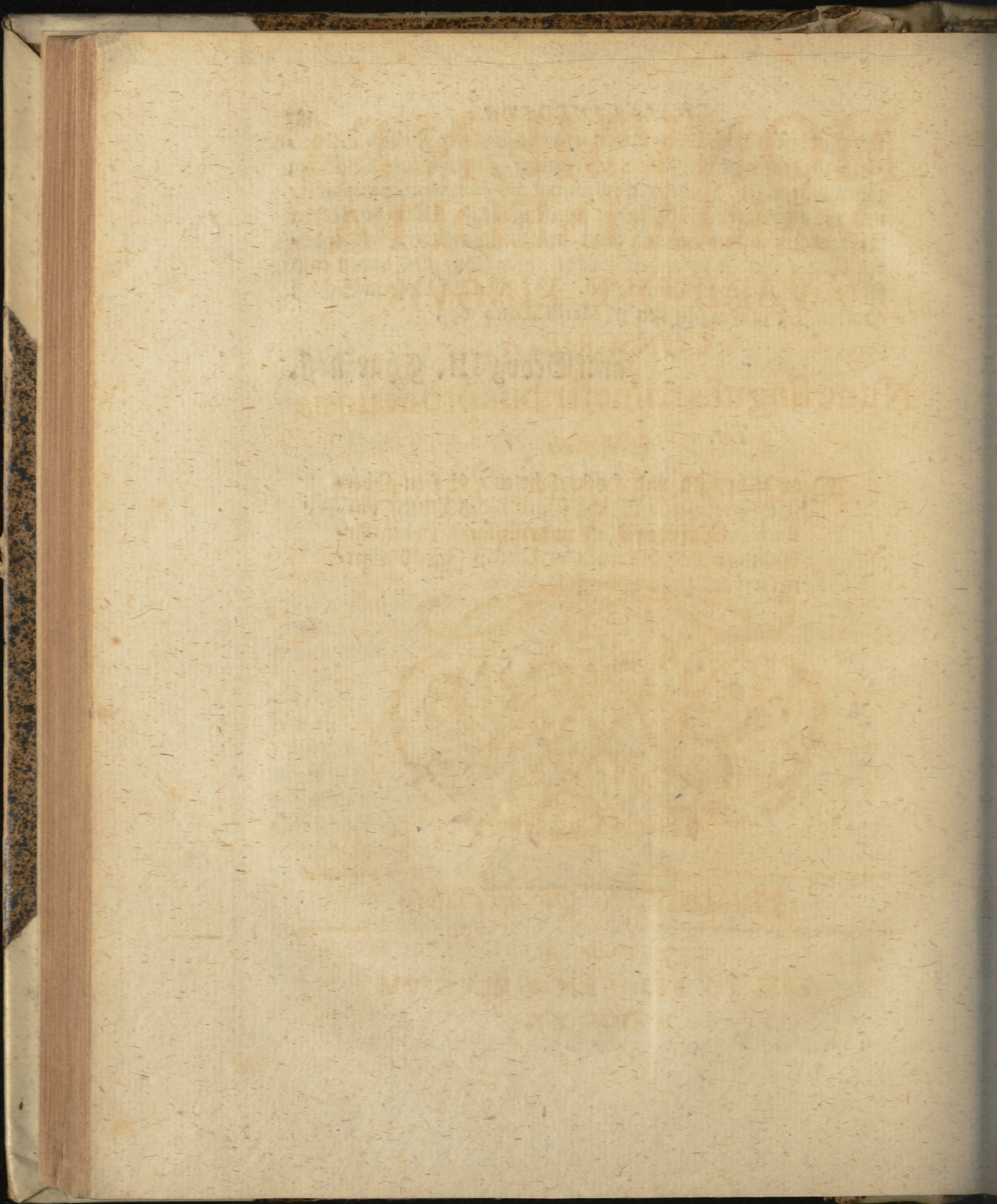
ses gnädigsten Dimissions-Rescripts, aus Unserer Fleisch-Steuer-Casse zu denen gewöhnlichen Quatember-Zeiten gegen Quittung jährlich bezahlet / sondern auch damit ad dies vitæ continuiret / und ihr unweigerlich abgefolget werden sollen. Ubrigen werden Wir euch und den Eurigen nicht weniger in andern Gelegenheiten Unsere Gnade zu erweisen unbergessen seyn / und haben euch solches alles nicht verhalten wollen. Gegeben auf Unserm Schloß Harttenfels zu Torgau den 31. Martii Anno 1691,

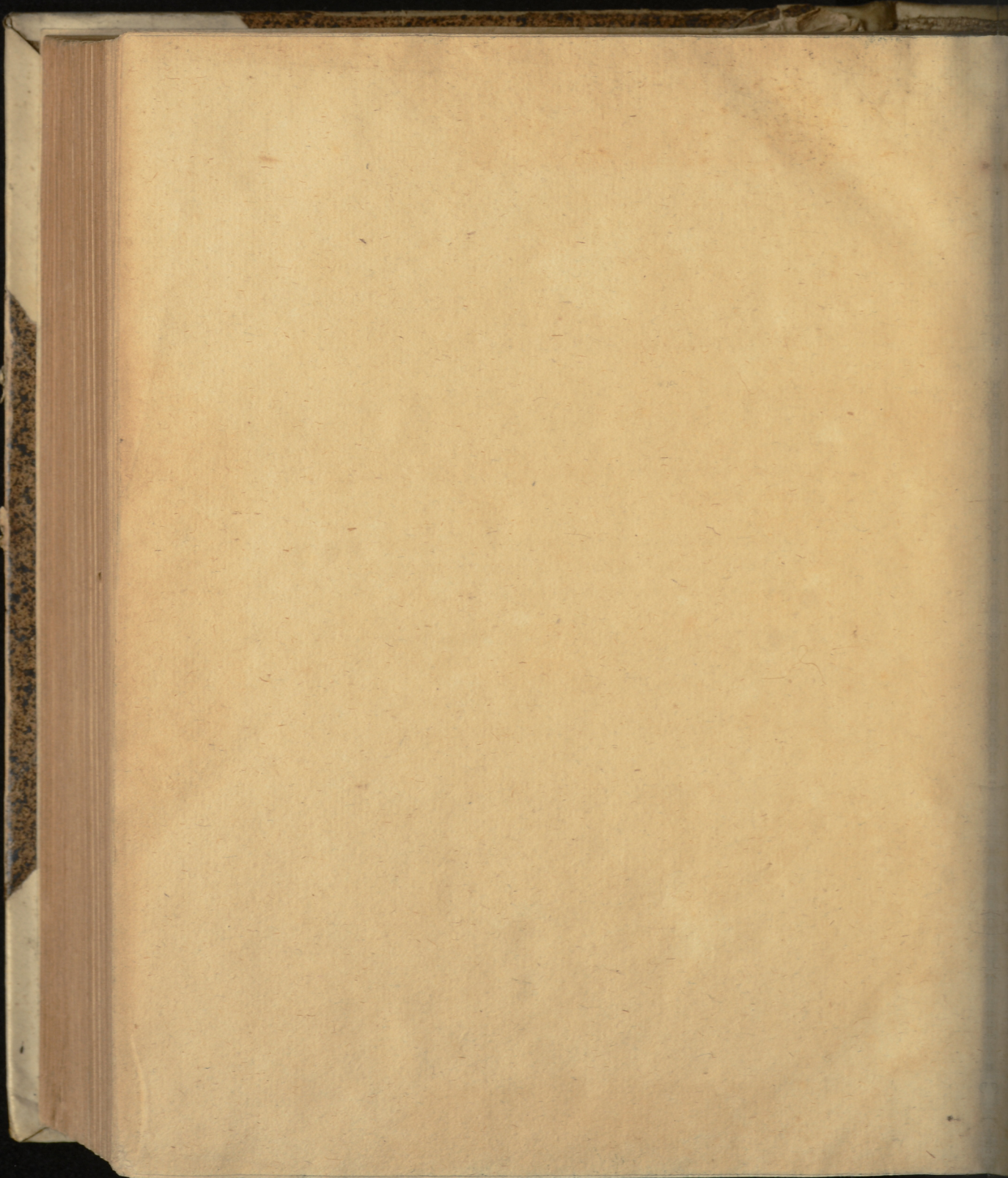
Johann Georg III. Churfürst.

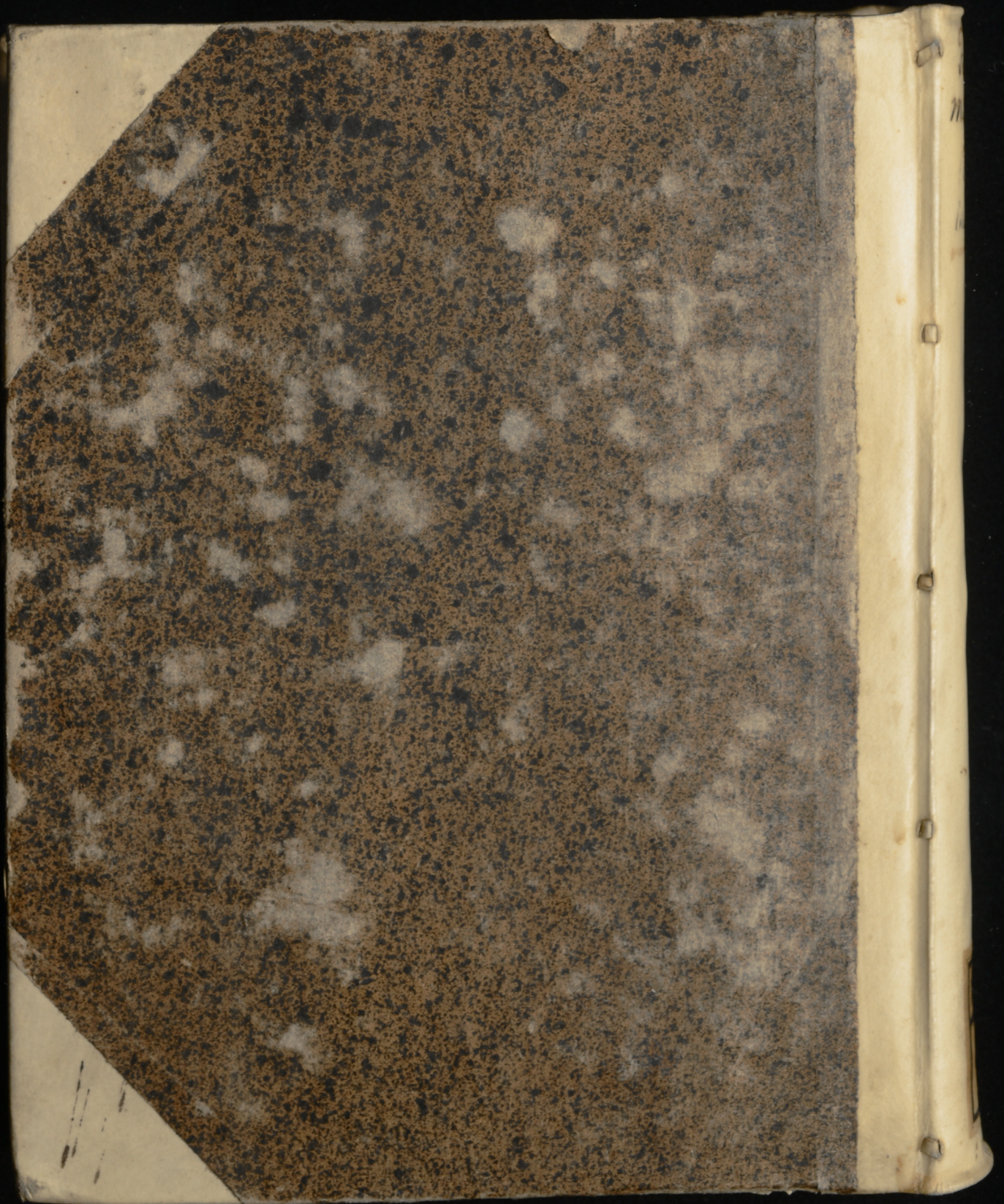
Tit.

Dem Würdigen und Hochgelahrten / Unsern Ober-
Hof-Predigern / Beicht-Vater / des Ober-Confis-
satorii zu Dresden Rath und Assessoren / Lieben / An-
dächtigen und Getreuen / Philip Jacob Spe-
nern / der Heil. Schrift Doctorn.

II. Register.

Erasmus von
1407.
dos und molles
1551.
Erbstuhms
151. Verände
mit vorgegangen
unterworfen
154.
Historie MSC.
Torquati 51.
Streit mit
gen des Stües
383.
affe, will sich den
n 30. Herzogen
280.
landter, was Er
in Tractament
235.
le im Reich
man dabey ver
220.
receptum an
vici III. 239.
Aucupis Ge
149. 150. Va
ber 2. Sterbe
4.
lthgraf Ezonis
4.
adi Herzogs in
nahlin Ankunfft
e Vermählung

mit H. Friedrichen von Loth
ringen 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Mathildis, Königs Henrici I. in
Engelland Gemahlin, verz
wünscht ihre Frucht 297. be
giebt sich in ein Closter 298.
und stirbt alda 299.
Mathildis, erstlich Königs Hen
rici V. Gemahlin 301. 302.
hernach Gottfrieds Gröfens
von Anjou 303. Erzeugte
Söhne mit diesem 303. wird
von der Crone verdrungen 310.
vergleicht sich wegen der Suc
cession ihres Sohns und
stirbt 310. 316.
Mathildis, Willh. Conqvæstoris
Gemahlin, Kinder, Abster
ben, und Begräbnuß 281. 282.
Mathildis Comitissa in Itallen,
Väterliche und Mütterliche
Stam Linde 87. 88. Verwand
nuß mit den Kaysern Henri
co III. IV. V. 91. wird von
Roberto, Herzog in der Nor
mandie, zur Ehe begehrt 290.
Erste Vermählung mit Go
defrido Gibbere 94. verliert
das Herzogthum Lothringen
97. andere Vermählung mit
Welfone V. unglücklich 97.
Liebes Händel mit Pabst Gre
gorio VII. 101. Ihr Absterben
und Grabmahl 102. Lebens
Beschreibungen 113. hat dem
Pabst ihre allodia geschenkt
Ssss 2 do 104.

